БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 203 (6638)
ОКТЯБРИИН 4
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨНЭЙ ТУГЫЕ УЛАМ ДЭЭШЭНЬ МАНДУУЛАЯ!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын нээгдэһэн үдэрһөө—1952 оной октябриин 5-һаа хойшо нэгэ жэлэй ой үглөөдэр гүйсэхэнь.

Партиин XIX съезд болбол манай советскэ обществын дам саашадаа хүгжэлтын харгы замуудые тодорхойлһон байха юм. 1951 — 1955 онуудта СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд дотор манай оронииe коммунизмын замаар хүгжөөхэ асари ехэ зорилгонууд табигдаһан байгаа. Парти хадаа манай хүсэн түгэс социалистическэ индустриие дам саашадань хүгжөөхэ, 1950 онойхитой сасуулбал 1955 ондо промышленна үйлэдбэриин хэмжээе 70 тухай процентээр дээшэлүүлхэ, тиихэдэ үйлэдбэриин зэр зэмсэгүүдые бүтээн гаргалгые үлэмжэ ехээр хүгжөөхэ; худөө ажахы, транспорт, финанснууд, хэлхеэ холбоо гэхэ мэтые хүсэтэ ехээр хүгжөөхэ; социализмын гол экономическа хуули ёһоной, үндэһөөр бүхы обществын саг үргэлжэ ехэ болодог материальна, культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха гэжэ табанжэлэй түсэб дотор хараалһан байха юм.

Гадна, эдэ ехэ зорилгонуудые шиидхэхын тула парти хадаа өөрынгөө дайшалхы шадабари дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй болоо һэн. Тиимэһээ, XIX съездээр баталагдан абтаһан, КПСС-эй шэнэ Устав дотор партиин гэшүүнэй уялганууд бэшэгдэһэн байгаа. Тэндэнь партиин нигта нэгэдэлые хамгаалхын тула оролдохо, партийна шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ байха, ажал дээрээ жэшээ харуулха, олониитэтэй барисаагаа үдэр бүри бэхижүүлхэ, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалхын тула хүдэлмэрилхэ, партийна ба гүрэнэй журам сахиха, дороһоо гараһан шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые улам саашадань дэлгэрүүлхэ, хүдэлмэриин дутагдалнууд тухай партиин Центральна Комитет хүрэтэр хүтэлбэрилхы партийна органуудта нюур сахингүйгөөр мэдээсэхэ, партиин үмэнэ үнэн сэхэ байха, партийна ба гүрэнэй нюусые сахиха, политическэ һэрэмжэтэй байха, кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо тухай партиин заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ гэжэ коммунистнуудһаа эригдэнэ. Мүн парти доторой демократиие үргэдхэхэ зорилготой, партийно-эмхидхэлэй асуудалнуудаар хэдэн олон шухала хэмжээнүүд хараалагданхай.

Партиин XIX съезд хадаа табанжэлэй түсэбөөр табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула ажалшадай ажалай ба политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ, социалистическэ мүрысөөе эмхидхэн үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ бүхы советскэ арадые, партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна ба комсомольско организацинуудые уялгалһан ба уряалһан байна.

«Социалистическэ мүрысөөнэй агуухэ хүсэн, эб найрамдал хамгаалхые хүсэгшэ хүдэлмэришэд, колхознигууд ба интеллигенциин нэгэн һаналта эрмэлзэлгэ, коммунистическэ общество байгуулха гэһэн ажалшадай хэлбэришэгүй зориг жол хадаа шэнэ табанжэлые дүүргэлгэдэ ба үлүүлэн дүүргэлгэдэ зорюулагдаха ёһотой»,—гэжэ табанжэлэй түсэб тушаа директивэнүүд дотор хэлэгдэнэ.

Эб эмхиеэ, дайшалхы шадабаряа улам бэхижүүлһэн, бүхы байлдаануудта ба тэмсэлдэ хатуужаһан алдарта Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро советскэ арад хадаа социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэн, табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлэй турша соо хэбэ.

Социалистическэ экономикын үндэһэ һууриинь боложо бүхы талаараа хүгжэһэн манай хүндэ промышленность улам дэбжэнэ. СССР-эй хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность городой болон хүдөөгэй ажалшадай улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые һайнаар хангана. Мүнөө сагай түрүү техникээр хангагдаһан манай колхозууд ба совхозууд хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые, ниитын малажалай ашаг шэмэ үгэлгые эршэмтэй түргэнөөр дээшэлүүлнэ.

Социалистическэ экономикые хүгжөөлгөөр түйлагдаһан амжалтанууд советскэ арадай материальна ба культурна хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ ябадал хангаа. Энэ ушар национальна доходой таһалгаряагүй ургалта, ниитын хэрэглэлэй эд товарай үнэ сэнгүүдэй саг үргэлжын химдаралга, ажалшадай бодото салин хүлһэнэй, олзо доходой ургалта дээрэһээ эли тодоор харагдана. Советскэ гүрэн гэр байрын барилгада, элүүрые сахилгада, арадай гэгээрэлдэ зорюулан угаа ехэ мүнгэн зөөри гаргана. Эдэ бүгэдын ашаар манай советскэ общество партяар зохёогдоһон дотоодын ба гадаадын политикые бэелүүлхэ талаар айхабтар ехэ амжалтануудые түйлаһан байна.

Бүхы советскэ арадтаяа хамта Бурят-Монголой ажалшадшье партиин XIX съездын, СССР-эй Верховно Соведэй V сессиин, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэри ба тогтоолнуудаар табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үүсхэжэ, ажал хүдэлмэридөө тон ехэ амжалта түйлаһан байна.

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол ажалшан зоной дунда илангаяа ехэ үүсхэл бии болгобо. Арад зоной ажабайдалые һайжаруулха тушаа парти ба правительствын анхарал оролдолгодо харюу болгон, мүн Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин XXXVI-дахи ойе угтуулан манай республикын ажалшад, хамаг советскэ хүнүүдтэл адли, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Ажалшадай ажалай ба политическэ айхабтар ехэ дэбжэлтэ тухай, социалистическэ мүрысөөндэ ехэ амжалта түйлажа байһан тухай бэшэгүүд республикын колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудһаа, заводууд, фабрикануудһаа, ой модоной промышленностиин предприятинуудһаа, Байгалай, Галуута-Нуурай, Яруунын загаһашадһаа, Баунтын ба Курумканай агнуушадһаа манай редакцида үдэр бүри хэдэн арбаадаараа ороно.

— Худөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ бүхы советскэ хүнүүдэй хүсэлэнгые партиин мүнөө зорюулжа байхада, би энэ шухала хэрэгэй хажуу тээ байжа шадахагүй байнаб. Манай орон дотор эдеэ хоолой продуктнуудые элбэг дэлбэгээр бии болгохо хэрэгтэнь өөрөө сэхэ хабаадажа колхознигуудта туһалха хүсэлтэйб—гэжэ Пригороднэ районһоо комсомолец — каменщик Петр Кудряшов бэшэнэ.

—Бидэ колхознигуудай ажабайдалые улам жаргалтай, хамаг юумээр хангагданги болгохо гэһэн түрэл Коммунистическэ партиингаа анхарал оролдолгодо харюу болгон, жэлэй дүүрэтэр колхозой үйлэдбэриин түсэбэй ёһоор, үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха байһан һаа, 1500 литр һааха, үнеэдээ тобир тарганаар ондо оруулха гэһэн уялга абанаб — гэжэ Бичурын аймагһаа Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Санжа Биликова бэшэнэ.

—Гоё һайхан үнгэтэй зүйлнүүдые бүтээжэ олоор гаргахын тула үнэн зүрхэнһөө оролдонобди, үдэр соо 70 ведро шэрдэхэ нормотой аад, 100 хүрэтэр шэрдэнэб. Шанарай талаар шэрдэгшэд хоорондоо мүрысэнэбди—гэжэ Улан-Удэ городой Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин шэрдэгшэ нүхэр Никонорова манайда бэшэнэ.

Партийна, советскэ, ажахын органууд, парторганизацинууд, профсоюзна ба комсомольско организацинууд ажалшадай дунда бии болоһон угаа ехэ эдэбхи үүсхэлые толгойлон ударидаха, социалистическэ мүрысөөе бүри үргэн болгохо, бодото дээрэнь тэрэниие хүтэлбэрилхэ уялгатай.

Социалистическэ мүрысөөнэй алдарта һайхан тугые бүри дээшэнь мандуулжа, партиин XIX съездээр, Парти ба Правительствын һүүлшын тогтоолнуудаар табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлан, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин XXXVI жэлэй ойе угтая!

Түрэл орон доторнай

Ажахыгаа научна үндэһэ һуури дээрэ хүтэлбэрилхэ

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол манай һанал эрмэлзэлгые харуулна. Худөө ажахые улам дэбжээхын тулада бидэнэр хүсэеэ хайрлахагүйбди. Манай колхоз олон һалбаритай томо ажахы юм. Тэрээндэ арба гаран агрономууд, зоотехнигүүд ба бусад мэргэжэлтэд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй туһаламжаар ажахымнай научна үндэһэ һуури дээрэ эрхилэгдэнэ. Энэ жэлдэ 600 гаран гектарта овощь ба хартаабха таригдаа. Агротехническэ түрүү арганууды хэрэглэһэнэй ашаар капуста, помидор, һонгино, үгэрсэ, хартаабха һайнаар ургаба. Городуудай рыногүүд дээрэ ехэ продукци наймаалагдаа. Овощь тарилга ехэ олзо үгэнэ.

Бидэнэр Алма-Атын ажалшадые шэнэ овощёор түхэреэн жэл соо хангаха гэһэн зорилго табинабди. Теплицэтэй ехэ ажахые байгуулха ба овощь хадаглаха шэнэ байрануудые бариха гэжэ хараалнабди. Энэ жэлдэ хоёр мянган центнерһээ доошо бэшэ, ерэхэ жэлдэ—1,5 дахин ехэ үгэрсэ, капуста ба помидор дабһалхабди.

Олзо ехээр үгэдэг һалбари хадаа сад тарилга мүн. Бидэнэр фруктово шэнэ садуудые тариха гэжэ хараалаабди.

А. Дидковский, «Луч востока» колхозой түрүүлэгшэ.

Элбэг ехэ хартаабха ба овощьнуудай түлөө

Манай колхоз овощь таридаг колхоз юм. 200 гаран гектарта огород таригдана. Овощь ба хартаабхын үндэр ургаса жэлһээ жэлдэ ургуулнабди. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 200 гаран тонно хартаабха, овощь Минскын ажалшадта колхознай үлүү ехээр үгэбэ. Гурбан мянган рамануудтай, хоёр теплицэтэй парниково-тепличнэ ехэ ажахы манайда бии. Энэ хадаа 300 центнерһээ доошо бэшэ овощь эртэ хабар городой колхозно рыногүүдтэ абаашаха арга манда олгоно. Гэбэшье, хартаабха ба овощьнуудые бүри ехээр абаха аргатай байнабди. КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол манай урда гайхамшагта перспективэнүүдые нээнэ. Комплексно механизаци нэбтэрүүлээд, бидэнэр хартаабха ба овощь хоёр дахин ехээр ургуулжа шадаха байнабди. Наукын түйлалтануудые ба түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлээгүй һаа, ургасые эрид ехээр дээшэлүүлжэ болохогүй гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлһөө артелиин гэшүүд ойлгожо абаа. Ерэхэ жэлдэ бүхы хартаабхаяа квадратна—гнездовой аргаар тариха гэжэ шиидхэгдээ. Ерэхэ жэлдэ парниково ажахыда 500 рама нэмээгдэхэ байна.

Ф. Трушкевич,
«Советская Белоруссия» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ.
Минск, сентябриин 17. (ТАСС).

200 шэнэ кинотеатр

Томо альбомой зурагууд соо һаруул һайхан байшангууд харагдана. Саһан сагаан колоннонууд ба аркануудаар шэмэглэгдэһэн гэрэй үүдэн руу үргэн гэшхүүрнүүд абаашана. Энэ хадаа кинотеатрнуудые барихын тулада, СССР-эй Культурын министерствын баталан абаһан архитектурна проектнүүд гээщэ.

Энэ жэлдэ ороной городуудта хоёр зуугаад шэнэ кинотеатрнууд баригдахаар хараалагданхай. Тэдэнэй зариманиинь ашаглалгада ороо. Запорожьедо, Николаевта шэнэ театрнууд нээгдэбэ. 900 хүнэй һууритай хоёр кинотеатр Сочидо нээгдэбэ. Калинин, Улан-Удэ ба бусад городуудай ажалшад үүжам кинозалнуудтай болонхой. Москвада хоёр шэнэ кинотеатрнуудые нээхэ гэжэ хараалагдана. Тэдэнэй нэгэниинь, 500 хүнэй һууритай, Восстаниин талмай дээрэхи тон үндэр байшан соо, хоёрдохинь Песчана үйлсэдэхи шэнэ корпус соо байха юм.

Зохёогдоһон проектнүүдэй ёһоор багахан кинотеатрнуудай барилганууд районно центрнүүдтэ хэгдэжэ байна. Дрогобычска областиин Хуушан Самборой, мүн Литовско ССР-эй Друскининкайн ажалшадта иимэ кинотеатрнууд баригданхай. Энэ жэлдэ 20 гаран районно кинотеатрнууд ашаглалгада оруулагдаха байна.

(ТАСС).

Манай республикын промышленна предприятинууд, элдэб организацинууд ба эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхын тула олооро хүдөө тосхонуудта гаража байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МТС-үүдтэ трактористнуудаар хүдэлмэрилхын тула ошохоёо байһан Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй залуу хүдэлмэрилэгшэд —(зүүн гарһаа, доогуур) Н. Булдаков, В. Брянский, А. Артемов. Дээгүүр—П. Сусликов ба И. Каратуев.

Б. Поповой фото.

Механизаторнууд МТС-тэ ошоно

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» партиин Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолые манай республикын ажалшад тон халуунаар угтаһан байна. Социалистическэ хүдөө ажахые хүсэ ехэтэйгээр саашадань хүгжөөлгын тодорхой программа мүн гэжэ колхознигууд, механизаторнууд, советскэ бүхы хүнүүд энэ тогтоолые тооложо.

Оронойнгоо хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөхэ талаар советскэ арадай үмэнэ манай партиин табиһан зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ бодото ажалаараа хабаадалсажа, ойрын хоёр — гурбан жэлэй туршада орон дотороо эдеэ хоолой продуктнуудые элбэг ехэ болголсохо дура хүсэлэнтэй байһанаа тон олон хүнүүд мэдүүлнэ. Манай республикын промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта мүнөө хүдэлмэрилжэ байһан урдын хэдэн олон механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд партиин Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаһанайнгаа удаа, МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгыт гэжэ партийна комитедүүдтэ, республикын Хүдөө ажахын министерстводэ хандана.

Улан-Удын лесозаводто хүдэлмэрилжэ байһан урдын тракторист Георгий Варфоломеев республикын Хүдөө ажахын министерстводэ иимэ мэдүүлгэ һаяхан бариһан байна:

«Татауровска механизаторнуудай һургуулиие 1943 ондо дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1948 он хүрэтэр Саянтын МТС-эй трактористаар хүдэлмэрилөө һэм. Армиһаа бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр би МТС-тэ гэдэргээ бусаагүйб. Мүнөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ямар ехэ зорилгонуудые манай партиин табяад байһые ойлгоходоо, би МТС-тээ бусажа, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ бодото ажалаараа хабаадалсаха хүсэлэнтэй байнаб. Намайе Саянтын МТС-тэ трактористаар эльгээгыт».

Нүхэр Варфоломеевэй мэдүүлгые республикын Хүдөө ажахын министерство мүнөө хаража үзөөд, Саянтын МТС-тэ тэрэниие трактористаар эльгээһэн байна.

Мүн Улан-Удын моторо-заһабарилгын заводой эрхим хүдэлмэришэд, урдань механизаторнууд байһан Гавриил Степанович Нефедьев, Василий Петрович Пашинский гэгшэд трактористнуудаар МТС-тэ эльгээгыт гэһэн гуйлтатайгаар заводойнгоо дирекцидэ хандаба. Заводой дирекци тэдэнэй гуйлтые дүүргэһэн байна.

Һаяхан Улан-Удын «Механлит» заводой инженер-механик нүхэр Щапов МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр намайе эльгээгыт гэһэн мэдүүлгэ республикын Хүдөө ажахын министерстводэ бариһан байна.

1949 ондо Поликарп Наумович Петров механизаторнуудай Татауровска һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Онохойн селекционно станцида һаяхан болотор хүдэлмэрилжэ байгаа.

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые уншаад байхадаа, МТС-тэ ошожо хүдэлмэрилхэ гэжэ чүхэр Петров шиидэһэн байна. Энэ зорилгоор республикын Хүдөө ажахын министерстводэ мэдүүлгэ барижа, мүнөө Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн МТС-тэ трактористаар тэрэ эльгээгдэбэ.

Улан-Удэ городой промышленна предприятинуудай нэгэндэ ажаллажа байһан Лазарь Абрамович Кватун өөрынгөө мэдүүлгэ соо кигэжэ бэшэнэ: «Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоол уншаад байхадаа, МТС-тэ ошожо, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ партиин табиһан зорилгонуудые бодото ажалаараа бэелүүлэлсэхэ хүсэлэнтэй байнаб. Намайе Тарбагатайн МТС эльгээхые гуйнаб. Һамагатай, хоёр үхибүүтэйб. Һамагамни врач юм, тэрээндэмни аймагай больницада хүдэлмэри үгыт».

Мүнөө Лазарь Абрамович Тарбагатайн МТС-эй главна инженер-механигаар томилогдоод, гэр бүлэнэртээ тус МТС ошобо.

Оронойнгоо хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөн дэбжээхэ талаар манай партиин табиһан айхабтар ехэ зорилгонуудые бодотоор шиидхэхэ хэрэгтэ бэеэрээ хабаадалсахые хүсэгшэдэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. Имагтал һүүлэй гурбан үдэрэй туршада республикын Хүдөө ажахын министерстводэ тэдэнэрһээ 30 гаран мэдүүлгэ ороод байна. Мүнөө тэдэнэй олонхинь МТС-үүдтэ трактористнуудаар, комбайнернуудаар, тракторна бригадануудай бригадирнуудаар, мүн зариманиинь МТС-үүдэй инженер-механигуудаар томилогдожо, Иволгын, Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Бичурын болон бусад аймагуудай МТС-үүдтэ ошожо байна.

Ц. Митыпов.

Партиин анхаралда харюу

Партиин XIX съездын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой полинууд дээрэ Бичурын МТС-эй комбайнернууд нүхэд М. Павлов ба А. Иванов гэгшэд амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна. Нүхэр Павлов тарня хуряалгын эхилхэһээ хойшо «С—4» комбайнаар 361 гектар тарня хуряагаа. Мүн нүхэр Иванов тэрээнһээ тээгдэнэгүй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа тэдэнэр ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлжэ, даалгабаряа 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Мүн тус МТС-эй комбайнернууд нүхэд Бата-Цырен Эрдынеев ба Самбу Санжиев гэгшэд Ждановай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, һүүлэй декадада тус бүридөө 150 гаран гектар тарня хуряаһан байна.

М. Николаев.

Республикын аймагуудта үрһэ хаалгын ябаса тухай

1953 оной октябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Орооһото культурануудай үрһэ хаалга	Хартаабхын үрһэ хаалга
Прибайкальска	81,1	19,8
Кабанскын	71,9	33,4
Мухаршэбэрэй	69,6	23,4
Хориин	66,9	20,9
Байкало-Кударын	65,9	38,7
Заиграйн	63,9	15,0
Кударын	59,4	40,4
Тарбагатайн	58,1	18,5
Түнхэнэй	57,3	28,6
Иволгын	53,3	23,1
Баргажанай	53,2	34,5
Хэжэнгын	45,7	8,6
Бичурын	45,2	32,2
Яруунын	39,9	30,2
Кяхтын	37,6	15,8
Сэлэнгын	37,5	6,3
Ториин	31,3	16,9
Курумканай	23,5	23,3
Закаменай	23,1	17,3
Зэдын	9,8	—

Республикын аймагуудта ургаса хуряалгын ба намарай пар хахалалгын ябаса тухай

1953 оной октябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Тарня хуряалга	Тэрэ тоодо комбайнаар хуряалга	Намарай пар хахалалга	Хартаабха малталга
Хэжэнгын	100,0	119,9	29,4	100,0
Б-Кударын	100,0	109,8	51,8	85,2
Яруунын	100,0	105,6	56,9	95,0
Хойто-Байгалай	100,0	—	18,4	100,0
Хориин	99,9	104,4	26,6	94,8
Заиграйн	99,2	117,6	30,3	96,5
Мухаршэбэрэй	99,0	107,9	36,5	89,9
Тарбагатайн	97,4	107,5	73,6	86,1
Прибайкальска	96,0	130,2	31,3	75,4
Иволгын	95,1	104,0	58,9	86,5
Кударын	92,9	105,2	39,4	88,7
Бичурын	91,9	99,5	39,8	74,8
Баргажанай	91,3	106,7	62,8	94,2
Түнхэнэй	89,6	93,1	44,7	92,3
Закаменай	87,2	90,3	38,9	69,9
Кабанскын	87,2	88,0	33,4	88,9
Кяхтын	83,5	103,7	30,3	97,4
Сэлэнгын	82,9	91,5	35,9	57,3
Ториин	79,9	80,9	18,4	48,3
Зэдын	69,4	79,8	35,4	48,3
Курумканай	61,7	72,7	46,6	87,2

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриие тайлбарилна

Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриие, мүн нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые колхознигуудта тайлбарилжа үгэхэ хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Тэрэнэй ёһоор октябрь һарада колхозой фермэ ба бригадануудта 20 лекци, элидхэл хэгдэхэ юм. Бахалайта, Шанаа гэжэ газарнуудтахи фермэнүүд дээрэ улаан булангууд түхеэрэгдэхэ байна.

Энэ түсэбөө парторганизациин агитколлектив бэелүүлжэ ороо. Агитаторнуудай семинар үнгэргэгдөө. Тэдэнэр Пленумэй тогтоолые ба нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые тайлбарилжа эхилээ. Хөөрэлдөө ба газетэ уншалга 23 дахин үнгэргэгдөө. Агитаторнууд нүхэд Эрдынеев, Б. Бальжинимаева ба Г. Базаржапов гэгшэд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө участогуудта 3—4 хөөрэлдөө үнгэргөө.

Агитационно хүдэлмэридэ тэндэхи долоон жэлэй һургуулиин багшанар хабаадалсана. Тэдэнэр Пленумэй шиидхэбэринүүд тушаа лекци ба элидхэлнүүдые хэнэ.

С. Батуев.

Хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ эмхитэйгээр бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ

КПСС-эй обкомой секретариадай ба республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр 1953 оной ноябриин эхеэр Улан-Удэ городто хүдөө ажахын республиканска выставкэ үнгэргэгдэхэнь.

Хүдөө ажахын республиканска выставкэ хадаа «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолоор табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй ажалшадые эмхидхэн элсүүлхэ гэһэн урлатайгаар үнгэргэгдэхэ юм. Выставкэ хадаа республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй жэшээ дээрэ нийтынгээ малажал хүгжөөхэ, хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, орооһото ба техническэ культурануудай ургасые ехэ болгохо талаар колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай резервнүүдые эгээн дүүрэнээр элирүүлэн харуулха гэһэн зорилготой. Выставкын тематическа түсэб хүдөө тосхонуудай ажалшадай түйлалтануудые гэршэлһэн олон тоото экспонадуудые харуулхаһаа гадна, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хүдэлмэриин арга методуудые гүнзэгыгөөр тайлбарилан харуулгада гол анхарал хандуулна. Колхозно малажалые эмхидхэлгын түрүү дүй дүршэл ба республикын хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай түйлалтанууд выставкэ дээрэ харуулагдаха юм. Бурят-Монголой зооветеринарна институдай һуралсалай ажахын жэшээ дээрэ үнеэдһээ һү ехээр һааха арга дүршэлнүүд, тугалнуудые түлиигдэдэггүй байранууд соо түлжүүлхэ ба малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха методууд харуулагдаха байна. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын ба Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудай түрүү фермэнүүдэй, мүн тэрэшэлэн республикын суута һаалиншад нүхэд Хайдапова, Цырендоржиева, Воронцова болон бусадай жэшээнүүд дээрэ үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө, малажалһаа олзо доход ехээр абахын түлөө тэмсэлэй дүй дүршэл харуулагдаха юм.

Хонин үсхэбэрилгөөр, хонидой нооһоной ашагые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлэй дүй дүршэл дэлгэрэнгыгөөр харуулагдаха байна. Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хонинной-товарна фермын хүдэлмэри эндэ үргэнөөр харуулагдаха юм. Мүн гахай, шубуу, ан ба зүгы үсхэбэрилгын түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэл выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулагдаха.

Манай республикын условидо малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулгын шиидхэхы удхашанартай байһаниие хараада абажа, нийтын адуу малда тэжээл үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар республикын колхозуудай резервнүүд выставкэ дээрэ үргэнөөр элирүүлэн харуулагдаха байна. Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговод нүхэр Батышевай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой луговод нүхэр Санжановай хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр харуулха гэжэ тематическа түсэбөөр хараалагдана.

Овощь ба үрэ жэмэс тарилга харуулха таһаг выставкын гол шухала таһагуудай нэгэн болохо юм. Тэрээн соо КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, хартаабха ба овощь тарилгын түрүү арга дүршэлнүүдые бүхы талаһаань тайлбарилан харуулха гэжэ хараалагдана. Тусхайлбал, капустын рассадые дэгнүүлхэнүүд ба дэгнүүлэй шоройтой стаканчигууд соо тариха арга амжалтатайгаар хэрэглэһэн Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой овощной бригадын бригадир нүхэр Орловагай хүдэлмэриин дүй дүршэл харуулагдаха юм. Рассадые нэгшээгдэмэл горшоогууд соо тарилгые, мүн тэрэшэлэн хартаабхые квадратно-гнездовой аргаар тарилгые пропагандировалгада ехэхэн анхарал хандуулагдаха байна.

Газартаряалангые харуулха таһаг соо орооһото, техническэ ба хүдөө ажахын бусад культурануудай үндэр ургаса абаһан түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэл харуулагдаха байна. Мүн энэ таһаг соо орооһото культурануудай үндэр ургаса хүряалга хангадаг агротехникын шэнэ, прогрессивнэ арга дүршэлнүүд үргэнөөр пропагандировалагдахаар хараалагдана.

Выставкэ дээрэ уһанай ажахые харуулха тусгаар таһаг эмхидхэгдэхэ юм. Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ уһалагдадаг газартаряалангай ашаг ехэтэй байһаниие гэршэлһэн Онохойн овощной-үрһэнэй мелиоративно-туршалгын станциин тоо мэдээнүүдые, уһалууриин шэнэ системын македые выставкэдэ ерэгшэд хараха байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие механизацилга ба электрификацилга харуулха таһаг ехэхэн һуури эзэлхэ. Энэ таһаг соо хүдөө ажахын шэнэ машинанууд, малажал, тэжээл үйлэдбэрилгэ ба таряанажал дээрэ техникые комплексноор хэрэглэлгэ харуулагдаха байна.

Хүдөө ажахын республиканска выставкэ дээрэ мүн гээгдэжэ ябаһан колхозууд ба МТС-үүдтэ һуури үгтэхэ юм. Тэдэнэр эрхим ажахынуудтай сасуулан, өөһэдынгөө гээгдэлые хараха байна. Энэ хадаа түрүүшүүлэй хэрэглэдэг арга методуудые халан абаха эрмэлзэлгэ тэдэндэ түрүүлхэ байна.

Мүнөө выставкэдэ бэлэдхэлгэ республика дотор үргэнөөр ябуулагдажа байна. Республикын Министрнүүдэй Соведэй баталһан условинуудай ёһоор, хүдөө ажахын выставкэдэ ошохо кандидадуудые шэлэн ололго, экспонадуудые бэлэдхэлгэ ба эльгээлгэ бүхы аймагуудта байгша оной октябриин 15 болотор дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

«Хүдөө ажахын республиканска выставкэ үнгэргэхэ тухай» 1953 оной сентябриин 28-най тогтоол соогоо республикын Министрнүүдэй Совет болбол выставкэдэ эльгээхэ хүнүүдые шэлэн олохо условинуудые колхознигуудта, МТС-үүдэй ба колхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ үргэнөөр ойлгуулхыень, выставкэдэ хабаадаха кандидадуудые шэлэн ололго ба тэдээн тухай материалнуудые выставкын республиканска комитедтэ эльгээлгэ хангахыень ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалһан байха юм.

Хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ хабаадагшадые шэлэн олохо иимэ гурим тогтоогдоо: выставкэдэ хабаадагшадые шэлэн олохо тушаа тогтоогдоһон условинуудһаа бага бэшэ показательнуудые 1953 ондо түйлаһан колхозууд, совхозууд, МТС-үүд, хамһабариин ажахынууд, малажалай фермэнүүд, тракторна, таряанажалай, овощной ба тэжээл бэлэдхэлэй бригаданууд, хүдөө ажахын түрүүшүүл, эмхидхэлшэд ба мэргэжэлтэд республиканска выставкэдэ хабаадалсаха дуратай байһан тухайгаа выставкын аймагай комитедүүдтэ мэдүүлгэ үгэхэ ёһотой. Выставкын аймагай комитедүүд тэдэ мэдүүлгэнүүд соонь заагдаһан показательнуудые шалган үзэхэ ба үнэмшэлгэнүүдые бэшэхэ уялгатай. Выставкэдэ хабаадагшадые шэлэн олохо условинууд соо тэдээндэ показательнуудай тогтоогдоогүй байбашье, хүдөө ажахын түрүүшүүл, колхознигууд-туршалагшад, эмхидхэлшэд ба мэргэжэлтэд хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ хабаадалсаха дуратай байһан тухайгаа мүн лэ мэдүүлгэ барижа шадаха байна.

Выставкын аймагай комитедүүд хүдөө ажахын түрүүшүүлэй мэдүүлгэнүүдые хаража үзэһэнэй һүүлээр ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомуудта өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулха зэргэтэй. Аймгүйсэдком болбол хүдөө ажахын түрүүшүүлые хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ хабаадагшаар баталхыень выставкын республиканска комитедэй урда зууршалха гэһэн шиидхэбэри абаха, хэрбээ кандидадуудые шэлэн абалгын условидо мэдүүлгэ баригшын показательнуудай таарахагүй байгаа һаань, аймгүйсэдком тэрэнэй гүйлтые арсаха байна. Аймгүйсэдкомой шиидхэбэриие зүбшөөгөөгүй түрүүшүүл выставкын республиканска комитедтэ мэдүүлгэ барижа шадаха юм. Тус комитедэй шиидхэбэри эгээн һүүлшын гэжэ тоологдохо байна.

Республиканска эмхи зургаанууд, туршалгын станцинууд ба научна эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байһан мэргэжэлтэд, эмхидхэлшэд ба научна хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ хабаадалсаха дуратай байһан тухайгаа выставкын республиканска комитедтэ сэхэ мэдүүлгэ бариха ёһотой.

Выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулагдаха ажахынууд ба түрүүшүүлдэ хамаатай ургамалай ажахын ба таряанажалай талаар натуральна экспонадуудые выставкын республиканска комитедэй тусхай заабаряар хүдөө ажахын мэргэжэлтэд шэлэн абаха байна. Выставкын республиканска комитедэй заабари үгэхэһөө урид выставкын аймагай комитедүүд хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хүсөөр эрхим малнуудые, орооһото, техническэ, тэжээлэй, овощной культурануудай ба хартаабхын һайн натуральна экспонадуудые шэлэн абаха ёһотой. Выставкын аймагай комитедүүд тэрэшэлэн ургамалай ажахын натуральна экспонадуудые һайнаар хадагалалга, мүн тэрэшэлэн выставкэдэ табигдахаар шэлэгдэһэн малнуудые һайнаар харууһалга ба эдеэлүүлгэ хангаха ёһотой. Ургамалай ажахын натуральна экспонадууд ба шэлэн абтаһан малнуудые республиканска выставкэдэ выставкын аймагай комитедүүд абаашаха ёһотой.

Хүдэлмэридөө эрхим показательнуудые түйлаһан колхозууд, МТС-үүд, совхозууд болон бусад ажахынуудта нэгэдэхи, хоёрдохи ба гурбадахи зэргын дипломуудые үгэхэ гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет тогтообо. Хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ хабаадалсаһан ба хүдэлмэридөө эрхим жэшээ харуулһан хүдөө ажахын түрүүшүүл, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, бригадирнууд, фермэнүүдые даагшад, МТС-үүдэй ба совхозуудай директорнүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ба бусадта выставкын республиканска комитедэй тусгаар үнэмшэлгэнүүд үгтэхэ байна.

Выставкын республиканска комитедэй дипломууд ба үнэмшэлгэнүүдые абаһан хүдөө ажахын түрүүшүүлдэ ба түрүү ажахынуудта нэгэн доро мүнгэн шангууд үгтэхэ юм.

Республикынгаа хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ өөһэдынгөө элитэ ехэ ажал-ябуулгаар туһалжа, хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ онсо шалгарһан хабаадагшадые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудаар шагнахын тулада выставкын республиканска комитет зууршалха байна.

Республикын нютагуудтахи Соведүүд ба хүдөө ажахын органууд, хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ бэлэдхэлые түргэнөөр үнгэргэхэ, выставкэдэ хабаадагшадые саг соонь шэлэн ололго ба экспонадуудые һайн шанартайгаар бэлэдхэлгэ хангаха ёһотой. Выставкэ дээрэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй түйлалтануудай хүсэд дүүрэнээр харуулагдаһан байха бүринь, хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхын түлөө республикын хүдөө тосхонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй тэмсэл выставкэ дээрэ улам тодоор харуулагдаха, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй табиһан зорилгонуудые дүүргэлгэ хангаха манай резервнүүд улам гүйсэдөөр элирүүлэгдэхэ байна.

Выставкын республиканска комитет.

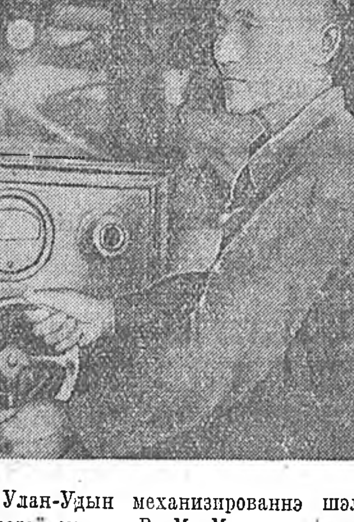

Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой мастер В. М. Матвеев имагтал эрхим шанартай шэл бүтээн гаргана. Мүнөө октябриин урдахи мүрысөөндэ хабаадалсаад, нүхэр Матвеев үдэрэйнгөө нормые 110—115 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Матвеев шэл хайлуулжа байна.

В. Шитиковэй фото.

АХЫН АЙМАГТА

ХАРТААБХЫН БАЯН УРГАСА

«Улаан Аха», «Улаан Шарза», Молотовой нэрэмжэтэ, «Ким» колхозууд аймагай байгаалиин онсо шэрүүн условидо анха түрүүшынхеэ хартаабхын үндэр ургаса ургуулжа абаба. Эндэ дунда зэргээр гектар бүриин 70 — 80 центнер хартаабха хуряагдаа. Тиин абтаһан ургасань үрһэндэ хаагдаха, ажалта үдэртэ хубаагдаха ба бусад колхозуудта худалдагдаха байна.

95 ГҮҮНҺЭЭ—95 УНАГА

«Коминтерн» колхозой адуушан нүхэр Долгор Шагдурова байгша ондо даажа абаһан 95 гүүнһээ 95 унага абаад, атар тарганаар түлжүүлжэ байна. Тэрэ хадаа «республикын эрхим адуушанай» нэрэ зэргэдэ, мүн 1 мянган түхэригэй шанда хүртэһэн байна.

ЭДЭБХИТЭЙ ДАРХАН

«Улаан Шулуута» артелиин гэшүүн нүхэр Нанзат Самбялов хэды үндэр наһатай болобошье, колхозойнгоо ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Модошо дарханаар хүдэлмэрилхэ зуураа, нүхэр Самбялов правлениин үгэһэн даалгабаринуудые заатагүй саг соонь, эрхим һайн шанартайгаар дүүргэдэг. Энэ дархан үбэлэй ашаа шэрэлгэдэ хүллэгдэхэ шаргануудые мүнөө заһабарилжа эхилэнхэй.

НӨӨСЭЛГЫН ШЭНЭ КАССА

Орлик тосхондо нөөсэлгын касса һаяхан шэнээр нээгдэбэ.

Түрүүшын үдэрһөө захалаад, аймагай ажалшад нөөсэлгын шэнэ кассада олоороо ерэжэ, үлүү мүнгэеэ нөөсэлгэдэ тушаана.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

«Улаан Аха» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Д. Хантагаев) нийтын малажал хүгжөөлгөөр гурэнэй 1953 оной түсэбые ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абаһан байгаа. Тиин энэ уялгаяа мүнөө амжалтатайгаар дүүргэбэ. Сентябриин 10-най мэдээгээр, тус колхоз эбэртэ бодо малаар түсэбөө 101,6 процент, адуу морёор—110, хони болон ямаагаар — 103 процент дүүргэһэн байна. Энэ хадаа малшадай оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар түйлагдаа.

Р. Цыбиков.

Профсоюзай цехын комитедэй үүргые дээшэлүүлхэ

Профсоюзуудай ажал-ябуулгын тон шухала зорилго хадаа ажалшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэн дэлгэрүүлхэ ябадал болоно. Заводуудта социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг профсоюзуудай гол отрядынь цехүүдэй комитет болоно. Хэрбээ тэдэнэй муугаар хүдэлмэрилөө һаань, социалистическэ мүрысөөндэ хүдэлмэришэд бултадаа хабаадуулагдадаггүй гээшэ.

Улан-Удын ПВЗ-тэй паровозо-хабсаралгын цехын ба тэрэнэй профсоюзна организациин хүдэлмэриие хараад үзэе.

Тус цех хахад жэлэйнгээ үйлэдбэриин даалгабариие саг болзор соонь дүүргээгүй һэн. Мүн август һарада баһал жэгдэ бэшээр ажаллажа, түсэбөө арай гэжэ дүүргэбэ. Тиихэдэ, сентябрь һара соо тус цех үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ гараба.

Энэ цех соо ажалай эмхидхэл һайнаар табигдажа шадагдаагүй. Түүхэй эд болон материалнуудай саг соогоо бэлэдхэгдэдэггүй дээрэһээ цехын рамна участогууд ажалгүй байдаг, заримдаа хүсэтэ кранууд хэдэн часаар зогсодог юм.

Энээндэ профсоюзна организаци, тэрэнэй цеховой комитет нилээд зэмэтэй байна.

Жэлэй эхиндэ цехын участогуудай коллективүүд, мүн хүдэлмэришэн бүхэн жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялгануудые абаһан юм. Тэрээнэй һүүлээр профсоюзуудай цеховой комитет социалистическэ уялгануудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь участогууд болон хүдэлмэришэдтэ туһалхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха ёһотой байгаа. Теэд цеховой комитет саарһан дээрэ бэшэгдэһэн социалистическэ уялгануудые суглуулаад лэ, ондоо юушье хээгүй юм. Тэрээниинь мүн участогуудай мастернууд дууряана. Жэшээнь, буксова участогай мастер нүхэр Матюхин хүдэлмэришэдэй социалистическэ уялгануудые карточканууд дээрэ бэшэжэ, гарыень табюулаад, хахад жэлэй турша соо миил даража байгаа. Тус участогай профорг нүхэр Дулов мүрысөө эмхидхэлгэдэ оройдоошье хабаададаггүй байна. Социалистическэ мүрысөөнэй ябаса тухай асуудалнуудые цехын хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаггүй байха юм. Жэшээнь, июль һарын дүнгүүд мүнөө хүрэтэр зүбшэн хэлсэгдээгүй байһаар.

Энэ цехын профсоюзай комитет профгруппоргнуудай үүргые тоодоггүй байна. Цеховой комитет профгруппоргнуудтай ямаршье холбоо барисаагүйгөөр хүдэлмэрилдэг байна. Жэшээлхэдэ, зэд хайлуулдаг отделениин профорг нүхэр Кузьменко участогуудай мастернуудтай ямаршье барисаагүйгөөр ажалаа ябуулдаг. Социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри багаар хэдэг. Тус отделениин мастер нүхэр Алёшин профсоюзна организациһаа ямаршье туһаламжа абадаггүйб гэжэ сэхэ мэдүүлнэ.

Хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Ушар иимэһээ хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ бага. Тиихэдэ продукциин өөрын үные химдаруулхын тула тэмсэл хэгдэнэгүй гэхэдэ болохо. Ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһанууд» сагүргэлжэ гаргагдадаггүй, харин һайндэрэй урда тээ гаргагдаһан номэр удаадахи һайндэр болотор үлгөөтэй байдаг.

Цехын профсоюзна комитет хүдэлмэришэдэй творческо үүсхэлые, рационализаци болон ухаалан зохёолгые хүгжөөхэ асуудалнуудта анхаралаа тон багаар хандуулдаг байна. Эдэ асуудалнуудые цехын хамтын суглаан дээрэ энэ жэлдэ нэгэшье зүбшэн хэлсэлгэдэ табяагүй, мүн рационализаторска дурадхал оруулха талаар конкурс эмхидхээгүй байха юм.

Ушар юуб гэбэл, цеховой комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Зачепа «рационализациин асуудалые цехын комитет шиидхэхэ эрхэгүй, энээниие гансал техническэ бюрогой начальник нүхэр Тарасов шиидхэхэ уялгатай» гэжэ тоолодог байна. Тиибэшье, рационализациин асуудалые олон дахин цеховой комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ худал хуурмаг мэдээ заводой комитедтэ хүргэдэг байна.

Тус цех соо 10 рационализаторнууд тоологдоно. Тэдэнэрэй олониинь энэ жэлдэ үнэтэ дурадхалнуудые оруулһан байна. Жэшээнь, заливщик М. Грицун гэгшын оруулһан рационализаторска дурадхалые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ, 17 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ алмаха арга боломжо цехтэ олгоһон байна. Теэд энэ рационализаторай дүй дүршэл тухай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, бусад хүдэлмэришэдөө энээнтэй танилсуулаагүй байха юм.

Хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ, профкомой хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ тус цехын партийна организаци ёһотой анхарал хандуулнагүй. Тиимэһээ профсоюзай цехын комитет үүргэеэ муугаар дүүргэнэ.

И. Казанцев.

Эрхим дархан Г. Е. Климентьев

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын столярна мастерскойдо коммунист-модошо дархан Георгий Егорович Климентьев 1949 онһоо хойшо хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Климентьев эрхим ажалаараа цехын коллективэй дунда хүндэтэй болонхой.

Эндэ хүдэлмэрилжэ эхилһэнһээ хойшо Георгий Егорович хэдэн арбаад залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ тэсэмгэйгээр һургажа, тэдэниие дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд болгожо гаргаа. Жэшээлхэдэ, комсомолецууд — Борисов ба Китаев гэгшэд энэ жэлэй эхинһээ хойшо столярна мастерскойдо нүхэр Климентьевэй хүтэлбэри доро ажаллан, шэнэ мэргэжэл шудалжа захалаа һэн. Мүнөө тэдэнэр ямаршье орёо нарин хүдэлмэри һайнаар хэдэг болоо. Тиихэтэйгээ хамта үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо 150—160 процент, һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Мүнөө нүхэр Климентьев фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадта баригдажа байгаа 16 квартиратай хоёр дабхар байшангай барилгада хэрэглэгдэхэ рама, үүдэн гэхэ мэтые хэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй V сессиин шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон энэ нүхэр жэлэйнгээ программые 140 процент дүүргэхэ, гаргаһан продукциингаа өөрынь үные химдаруулха, шанарынь дээшэлүүлхэ, барилгын материал алмаха гэһэн уялгануудые абаһан юм. Мүнөө Георгий Егорович үдэрэйнгөө даалгабариие 200 процент дүүргэжэ, бусадта ажалай һайн жэшээ харуулна. Эрхим ажалайнгаа түлөө нүхэр Климентьев фабрикын дирекциин зүгһөө оло дахин һайшаалда, магтаалай грамотануудта хүртэһэн, фабрикын Хүндэлэлэй доскада ба фабрикын «Эрхим хүнүүд» гэһэн хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэһэн байна.

—Коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые советскэ хүнүүдэй амжалтатайгаар шиидхэжэ байхадань баясан, мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхидэ орходоо үлүү һайнаар хүдэлмэрилхэб гэһэн зориг намда түрэнэ. Үйлэдбэриингөө даалгабариие 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэ зорилго урдаа табинхайб, —гэжэ столяр Климентьев хэлэнэ.

Гэр байра барилгын ба заһабарилгын цехтэ иимэрхүү амжалтануудые түйладаг стахановецууд олон.

Р. Жигжитов.

Эрхим ажалаараа харюусахаб

Хоринн аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо би 1933 онһоо хойшо таһалгаряагүй хонишоор хүдэлмэрилжэ байнаб. Мүнөө өөрынгөө хүгшэн Гама Цыбиковатай 200 гаран толгой хони харууһалнаб. Энэ жэлдэ манай хаража байһан эхэ хонид булта хүрьгалжа, түлнүүдынь хоролтогүйгөөр тэнжээгдэһэн, хониин бүриһөө, 2-һоо 4 килограмм хүрэтэр нооһон хайшалагдаһан байна.

Урдань хаанта засагай үедэ үгытэй бурядууд баяд, ноёдой хони малые жэлэй дүрбэн сагта харууһалжа, хүйтэндэ хүрэжэ, халуунда халажа, эдихэ хоолгүй шахуу ябадаг байгаа. Би эдир залуу наһаяа тэрэ хараңхы мүнхэг сагай хүндэ хүшэр, үгытэй ядуу байдалда үнгэргөөб. Харин мүнөө советскэ засагай үедэ ажалша малша арадай байдал тад ондоо болонхой. Мүнөө бидэнэр, колхозно малшад парти, правительствынгаа сагүргэлжын халуун анхаралаар хүреэлэгдэнхэйбди. Тиимэһээ юугээршье ядаралгүй, жаргалтай хүхюун байдалаараа омогорхон ажаһуунабди.

Оронойнгоо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые дуулаад, ехэтэ һонирхон, гүн сэдьхэлһээ һайшаабаб. Энэ тон ехэ удхашанартай, сэсэн тогтоол дотор манай социалистическэ хүдөө ажахын саашанхи дэбжэлтын программа хараалагданхай. Энэ программые советскэ арадай ойрын 2—3 жэл соо бэелүүлээд байхада манай Эхэ орон улам хүсэтэй, бидэнэрэй ажабайдал бүри баян дэлгэр болохо байна бшуу. Тиимэһээ түрэл партиингаа даалгабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө, хэды үндэр наһатай болобошье, саашадаа улам эршэ оролдосотойгоор ажаллаха хүсэл зориг сэдьхэлдэмни түрэнэ. Колхозойнгоо хонидые тобир тарганаар харууһалжа, тэдэнэйнгээ ашаг шэмые улам дээшэлүүлхын, үүлтэрыень һайжаруулхын түлөө тэмсэхэб. Мүн энэ түүхэтэ тогтоолдо харюу болгон мүнөө жэлэйнгээ үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, 1954 ондо өөрынгөө харууһалжа байһан 170 эхэ хониноһо 200 хурьга абажа тэнжээхэ, хониноһоо нооһо хайшалалгые ехээр дээшэлүүлхэ гэһэн социалистическэ уялга абанаб.

Барбу Цыбиков, Хоринн аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Шэнэ библиотекэ

Зэдын аймагай Үшөөтын сомоной Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой клубай дэргэдэ шэнэ библиотекэ нээгдэбэ. Энэ библиотекые тусхай курса дүүргэжэ ерэһэн нүхэр В. Бадмаева даана.

Библиотекэ дотор ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн элдэб зохёолнууд бии. Тэрээнһээ гадна, хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэлые харуулһан брошюранууд олон. Колхознигууд болон албахаагшад библиотекэдээ орожо, центральна газетэнүүд болон журналнуудые, республиканска газетэнүүдые уншадаг. Энэ жэлэй дүүрэтэр 1500 түхэригэй шэнэ номууд абтахаар хараалагдана.

Тус колхозой гэшүүдэй культурна эрилтэнүүд жэлһээ жэлдэ улам ургажа байна. Мүнөө библиотекын уншагшад 150 хүн тоологдоно.

К. Доржиев.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Тоһоной заводой тон муухай байдал тухай“

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын августын 29-нэй номерой «Сатирын буланда» толилогдоһон бэшэг соо Закаменай аймагай Бур-Цакирай сельсоведэй Ждановай нэрэмжэтэ колхозой № 3 бригадын сепараторна отделени тон муухай байдалтай, тэндэ ариг сэбэр сахигданагүй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Манай редакцида «Росглавмаслосырпромой» Бурят-Монголой трестые эрхилэгшын орлогшо нүхэр Дамбуевай мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд шалгалтаар тодорбо. Тоһоной заводые ба сепараторна отделениие муугаар хүтэлбэрилһэнэй түлөө тус заводой директор нүхэр Бухаев хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдөө.

„Мартагдашаһан фермэ“

Кабанскын аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшадта ба гахайшадта зохихо анхарал хандуулагданагүй, мүн тэдээнэй дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагданагүй гэжэ хэлэгдэһэн бэшэг дээрэ дурсагдаһан гаршагтайгаар манай газетын сентябриин 6-най номерто толилогдоһон юм.

Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд аймагай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй Управлениин шалгалтаар булта тодоржо, тэдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүд абтаба гэжэ манай редакцида Кабанскын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Вставский мэдээсэбэ.

Литературна хуудаһан

Д. УЛЗЫТУЕВ

Минии нютаг

Орьёл хабсагайн
орой дээрэ зогсожо,
Огсом шангаар
дуугаа зохёон дууланаб.
Омог нюдөөр
түрэл нютагаа шэртэжэ,
Ой, тайга
тала, дайдадаа дуралнаб;
Ургэлжэ хүхэрэгшэ
ургасата талын саагуур
Үндэр, набтар
дабхаряатаһан хаданууд...
Уужам ногоон
түрэл талым наагуур
Үдэһэн нютагайм
үрэжэлтэ үргэн полинууд...

Энэ талын
тэг дундуур аржыгаад,
Эрхим солото
түрэл минии колхоз лэ.
Эхэһээ түрэхэдэм
иимэ бэшэл байһан аад,
Эды хүрэтэрни
эрхим суутай болоо лэ.
Угалза мэтээр
урагшаа годирон урдаһан
Үһаар элбэг,
түргэн урасхалта гол дээрэм,
Үдэшэ болохолоор
түрэл колхозыемни
гэрэлтүүлһэн
Үндэр сагаан,
голые хааһан, ГЭС—хэрэм...

Эрье сохин
хэмэл нуурайм долгинууд
Эльгэ зүрхыем
бэедээ татан мэлмэрнэл.
Эдеэ, жэмэсээр
надхан байһан модонууд
Эндэмнай ерыт
гэһэндэл, даллан найганал.
Сэнхир тунгалаг
хэмэл нуурһаам татагдан,
Сэбэр уһата
каналханууд таранад лэ.
Сэсэгтэ нугаар,
поли дээгүүр урилдан,
Сэнтэ уһаяа
газарай хүрьһэндэ үгэнэд лэ.

Тэрэ харагдана
добые бүрхөөн бэлшэгшэ
Табан хушуун,
тобир тарган һүрэгүүдни...
Тонголзон дохино
полиие дүүрэн алтарагша
Томо колосто
алтан шаргал тарямни...

Орьёл хабсагайн
орой дээрэ зогсожо,
Омог нюдөөр
түрэл нютагаа шэртэнэб.
Ой тайга,
тала дайдадаа дуралжа,
Огсом шангаар
дуугаа зохёон дууланаб.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

Ханинар

Агроном, механигууд болохоо
хүсэн,
Алишье тээһээ эндэ сугларaалди.
Ахадуу кореецууд, белоруссууд
Армянинууд, бурядуудшье
биибди.

Үгэ хүүр түрүүшээр хэлсэнгүй
Өөрынгөө һургуулида ороболди...
Удангүй, хүсэд һараш болонгүй,
Үгаа һайн нүхэд болохолди.

Хэдыш хүшэр байг һуралсалай
жэлнүүд,
Хэнэймнайш сухарихагүйнь
лабтай.
Эрхим шэлэмэл манай
мэргэжэлнүүд
Эхэ орондомнай хэзээдэш туһатай.

Шэрүүн хүйтэн Чукоткоһоо
эхилээд,
Сибириин үргэн
уужам дайдаар
Манай ургуулһан шэниисэ
эбхэрээд,
Мандаһан нүхэсэлыемнай
гэршэлхэл даа.

Даши ДАМБАЕВ

Ниидыш, дуумни!

Омогорхон бэшэнэб уран шүлэгөө
Орьёлһон бэлиг, ухаан бодолһоо.
Зорюулнаб зүрхэнэй үнэн үгөө
Зориг түгэлдэр Эхэ орондоо.

Ниидыш, дуумни, гулабхаа
шэнгеэр
Нэгэдүүлэн арадаа илалтада
дуудыш
Хатуухан булад гууриһанайм
эршээр
Хани нүхэсэлэй магтаал
дурдыш.

Коммунизмда зориһон алдарта
хүнүүдтэ,
Хододоо мандаха жаргалай
эзэдтэ
Бурят хүбүүнһээ мэндые
хүргыш,
Буурашагүй омогоор элин дэбиишь.

Ниидыш, дуумни, гулабхаа
шэнгеэр
Нэгэдүүлэн арадаа илалтада
дуудыш.
Хатуухан булад гууриһанайм
эршээр
Хани нүхэсэлэй магтаал
дурдыш.

Дайнай түймэр табихаа хүсэгшэды
Далдирангүй батаар дайран
гарыш.

Үхэлгүй мүнхэ үнэнтэ хэрэгы
Үргэн дэлхэйдэ тараан ябыш.

Ниидыш, дуумни, гулабхаа
шэнгеэр
Нэгэдүүлэн арадаа илалтада
дуудыш.
Хатуухан булад гууриһанайм
эршээр
Хани нүхэсэлэй магтаал
дурдыш.

Ленинскэ хада дээрэхи Гүрэнэй Московско университедэй байшан.
ТАСС-эй фотохронико.

А. ЖАМБАЛОН

Эрдэмэй ордон

Хэн Ленинскэ хадада
Хэзээб даа ябаа һэн хаб,
Тэрэ мүнөөдэр тэндэ
Танижа ядаад гайхаха.

Хада байһан газартаа
Харанал шэнэ город.
Тэрэнэй дунда ордон
Тэбхын байнал гоёод.

Хэнһээшье асуугаа һаа,
Хэлээд үгэхэ үнэнһөө:
«Үүлэ һэтэлэн байгааша
Университедэй байшан»..

Хаана-хаанаһаань залуушуул
Харгыдаа орон ерэнэл.
Эндэһээ эгээл тунгалаг
Эрдэмэй булаг бурьянал.

Н. ДАМДИНОВ

Лирикэ

Хуби заяамнай бидэ хоёрые
Хоёр тээшэмнай шэдэлдэг зантай.
Инаг дуранаймнай хэр бэхиие
Иигэжэ туршахам, шалгахам
гэнэлтай.

Үнгэрһэн жэлнүүдээ ухаандаа
һэргээн,
Үхибүүн ябаһанаа гэнтэ харанам.
Урдамни, нюдэнэйм бүрхэгы
сэлмээн,
Угтажа, энеэжэ байһыеш һананам.

Мүнөөдэр намһаа тоншье холош
даа.
Мнэ гэһээр уулзабал, ямар гоё
һэм!
Хауунаар шамайгаа тэбэрин
абаха һэм...
Хэы хүлеэхэбиб, нүхэр, хэлыш
даа!

Газэ дэлхэй дээр басагадай
олонш һаа,
Гансл шамда дурамни татагдаа.
Жэлүүдэй олсороо урдажа
ябааш һаа,
Зүрхэрөө бишни шинил
зандааб.

Д. БУЯНАЕВ

Түрүүшын утахан

Үүр сайжа туяарба,
Унталга дүүрээ гэбэлтай!
Түрүүшын утаахан гараба
Түдэб ахайнхиһаа хэбэртэй..
Энэ айлайхи колхоздоо
Эртэшэ, ажалша гүүлэнхэй.
Эзэн эхэнэрынь одоо
Эрхим һаалишан болонхой.
Удангүй Должид хонишынхи
Утаагаа схээр гаргаба.
Тэбдэһэн Дарма хүршынхи
Тэдэнэ абяагаар һэрибэ...
Урдаһаш, хойноһоош утаахан
Уулзан эгдэнэ удаахан...
Хожомдһон айлые ажаглан,
Колхозигууд наадалан:
«ГансалЦабаатан унтаандаа»
Гэлдэһээ гаранад ажалдаа...
Амгаланһайдалай утаахан
Аяншалн тэнгэри өөдэ.
Эхэ ороным үглөөхэн
Иигэжэ уялна хүдөөдэ.

А. МАНГАТХАНОВ

Эрдэниин эжы

Эрдэниин эжы Дулсан
«Эб найрамдал» колхозой
Эгээ эрхим һаалишан.
Магтаалта ажалайнь шан —
Москва ошоһон баяр.
Хүдөө ажахын академидэ
Хөөрөө юм дүршэлөө.
Хаана бэрхэшээл гаранаб,
Ханалга, олдолго хэрэгтэйб,
Тэндэ Дулсаие эльгээхэдээ
Түрүүлэгшэ айдадаг сэдьхэлһээ.
Дэмы хөөрэгүйб юрэдөө
Дулсан хээһндэ ороорой гты:
Москвада, Цернигэй барюулһан
Магтаалта оценинь
хараарайгты.

Бадма Шойдоков.

Һайндэр

(Үхибүүдэй рассказ)

— Яагаа орой болотор унташообиб?! — гэжэ һанаһаар Дондог хүбүүн үндын хараад, хунжэлөө һэхэн, гүйжэ бодоно.

— Галстук намда абажа үгэхэ гүт, — гээд Дондог сумка соогоо «Үзэглэл», карандашаа бултыень хэжэ, гартаа бариад, һургуулидаа ошонгоо, эжыһээ асуун зогсоно.

— Мүнөө галстугаар яаха гээбши?

— Һургуулиин үхибүүд барандаа галстук зүүдэг ха юм.

— Үхибүүд эрхимээр һуража, пионер болоходоо галстук зүүхэ ёһотой ха юм, хүүхэмни.

— Бишье эрхимээр һурахалби, пионер болохоб. Галстук мартангүй абаарай.

— Эрхимээр һурахаһаа гадна, юһэн наһа хүсэхэдөө, пионер — болодог бшуу. Пионер боломоор журамтай һайнаар ябажа шадаха гү гэжэ шамайе шалгаха ёһотойл.

— Би һайнаар һурахаб. Эрдэмдэ һураад, врач боложо, арад зондоо туһалжа шадаха байхаб, — гэжэ хэлэмсээрээ эжынгээ урдаһаа хаража, халта зогсоод, газаашаа гүйжэ гарана.

— Сугтаа ошоёбди,— гээд эжынь хойноһоонь гарана. Һургуулиин хашаа соо аб адлиханаар хүбсалһан олон үхибүүд шаг шууя табижа нааданад. Дондог олон үхибүүдые харахадаа, ехээр баясана. Зүгөөр түрүүлжэ ерээгүйдөө урмагүйдэн, эжынгээ урдаһаа хаража:

Зургаан часта һэреэгээ һаашни, хожомдохогүй бэлэйб, — гэжэ зэмэлэнгеэр хэлэнэ.

Тэдэнэй хажууда үндэр бэетэй, сагаан шарайтай энеэбхилһэн дулаахан нюдэтэй эхэнэр бии болобо. Юушьеб хүбүүндээ хэлэхэ гэжэ байһан Дондогой эжы зогсоодхино.

— Та хүбүүгээ һургуулида асараа гүт? — гэжэ тэрэ эхэнэр асуугаад, Дондогые анхаралтайгаар харана.

— Тиигээ, һурахаяа ерээбди.

— Мүнөө хүбүүгээ эндэ оруулагты. Би хүбүүетнай һургаха хүм. Эржэн Цыреновна, — гээд гараа һарбайна.

— Ханда Гармаевна,—гэжэ Дондогой эжы зөөлэхэн гарыень шангаар адхана.

Дондогой эжы хүбүүнэйнгээ нэрэ обогые, наһые бэшүүлээд, ажалдаа яаража бусаба. Дондог коридор соогуур ябажа, нүгөө захадань гараба. Зүгөөр тэндэ байһан үхибүүд ганса тэрээниие адаглаһан шэнги боложо, коридорынь ехэ ута шэнгеэр үзэгдэжэ, нюурынь халуу бусална.

Эндэ байһан хүбүүд, басагад барандаа галстугтай байба. «Мүнөөдэр эжыһээн мүнгэ абаад, өөрөө магазинһаа галстук абахаб» гэжэ Дондог һанана.

Хонхын дуун гэнтэ жэнгирбэ. Дондог түргэн ерэжэ, Эржэн Цыреновнагай тугаар оруулһан класс руу ороно. Бэлэдхэлэй класс соо нэгэ адлихан бишыхан хүбүүд, басагад суглaрна. Тиигээд бэе бэеэ һонирхон, урагша хойшоо эрьесэгээлдэн һууна. Хамта һураха хүүгэдэйнгээ баранайнь галстуггүйе Дондог эндэ анха түрүүшынхеэ обёорбо. Галстук абаарай гэжэ дэмы эжыгээ хашараана хаб гэжэ һанаадхина.

Эржэн Цыреновна орожо ерэбэ. Зарим һурагшад һуури дээрээ зогсожо, багшаяа амаршална. Олонхидынь нүхэдөө хаража энеэлдэн, һууһан хэбээрээ хүдэлэнгүй байбад.

Багша һурагшадые амаршалаад, һуугты гэһэндэл гараараа тэмдэг үгэбэ, тиихэдэнь бодоошод һуушана. «Багша ехэ хүнүүдтэй мэндэшэлэлдэһэндэл бодоошодые амаршалаа, энэ ехэ зол даа, би юундэ бодоогүй бэлэйб» гэжэ Дондог һанан, урдаһаань харахаяа эшэжэ һуугаа һэн.

Эржэн Цыреновна һурагшадые тойруулжа хараад, журналаа нээжэ, бэшүүлһэн хүүгэдэй барандаа класстаа ороһые шалгана.

— Байнаб... байнаб... — гэлдэн, һурагшад бодосогооно.

Багша бодобо. Столойнгоо булан дээрэ сэбэрхэн сагаан гараа табиба. Һурагшад абяагүй боложо, класс соо аалин байдал тогтоно. Эржэн Цыреновна ганса өөрыень хараһан шэнгеэр Дондогто үзэгдэбэ. Тиихэдэнь уруугаа хаража һууба. Зүгөөр удаан тэсэхэ аргагүй, толгойгоо үргөөдхибэ.

— Зай, бидэ партадаа һуужа һураябди, — гээд парта дээрээ налашоод һууһан Дондогой урда багша ерэжэ зогсошобо. Тиигээд мурынь залажа, тэгшээр һуулгана гарнуудынь парта дээрэнь табина.

— Иигэжэ Дондогтол адляар һууха ёһотойт!

Һурагшад парта дээрээ гарнуудаа табижа, тэгшээр һуухые оролдонод. Дондог сэхэ урагшаа хараад һуутараа гэдэргээ эрьеэдхибэ.

—Дондог,— гэбэ багша.—Нэрэсэ дуудуулхадаа бодохо хэрэгтэй.

Тиихэдэнь бодомсоороо нюурынь уб улаан боложо, зэмэлхэнь ха гэжэ һанан, иишэ тиишээ харасагаана.

— Зай, зогсожо һураябди,— гээд Эржэн Цыреновна Дондогые тэгшээр байлгажа, һурагшадта харуулна.

Энээнэй һүүлдэ, һурагшад партадаа хайшан гэжэ һуухаяа, бодоод яажа зогсохоёо харуулжа эхилээ һэн.

Эржэн Цыреновна мүнөө жэл багшын һургуули дүүргээд, энэ һургуулида хүдэлхөөр ерээ. «Бэлэдхэлэй класста хүдэлхэт» гэжэ директорэй хэлэхэдэ, арсаха һанаатай байтараа «эдэ бишыхан үхибүүдые 4-дэхи класс хүрэтэр абаашаа наа, ехэл золтой хүн болохоб» гэжэ һанаад, зүбшөөлөө үгөө һэн.

Һурагшадай һургуули соо ба һургуулиһаа газаа тээ бэеэ яажа абажа ябаха тухай багша хөөрэнэ. Дондог хөөрөөень хүдэлэнгүй һуужа, уралаа зуун, обтойгоор шагнана. Багшын заабари үгэлгэ — эхын зүбшөөл ба һургаал хэлэжэ байһан шэнгеэр һурагшадта үзэгдэнэ.

— Мүнөөдэрһөө эхилжэ, таанарай ажабайдалда тон ехэ хүбилалта болоо. Мүнөөдэрһөө эхилжэ, таанар советскэ һургуулиин һурагшад болобот. Мүнөөдэр таанарай наһанда мартагдашагүй һайндэр болон үлэхэ, — гээд, Эржэн Цыреновна хонхын жэнгинэхэдэ, хөөрөөгөө таһалба.

ЭХИЛЭН БЭШЭГШЭДЭЙ ШҮЛЭГҮҮД ТУХАЙ

Һүүлшын хэдэн һарын турша доро «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакцида эхилэн бэшэжэ байһан залуушуулай шүлэгүүд олоороо ерэдэг байгаа. Тэдэ шүлэгүүдые анхаралтайгаар уншаад байхада иимэ гурбан тобшолол хэгдэнэ:

1. Эхилэн бэшэжэ байһан нүхэд мэргэшэ жэлнүүдэйхидэ орходоо шаггүй олошороо.

2. Зохёолнуудыень газаа талаһаань харахада, хэлбэри түхэлэйнгээ талаар нилээд хубилаа. Тэдэнэр шэнхидээ толгой холбуулга, үе таалуулга, һүүлэй рифмэнүүдые яһала амжалтатайгаар хэрэглэдэг болоо байна.

3. Тэдэнэй оролдосые юун гэржэлнэб гэхэдэ, залуу бэшэгшэд олоһон риторикогүйгөөр, улам тодорхойгоор, үсөөхэн үгэтэйгөөр аад, гүнзэгы удхатайгаар найруулые һэдэнэ.

Манай хаража үзэһэн шүлэгүүдэй дундаһаа удха найруулгынгаа талаар бараг һайниинь газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдобо. Зүгөөр эдэ шүлэгүүдые эгээн эршэм гэжэ сэгнэхын аргагүй.

Бусад шүлэгүүдэйнь гол дутагдалнууд юуб гэхэдэ, тэдэнэр ехэнхидээ ажабайдалай ямар нэгэн зүйл тухай хэлэбэшье, удхынгаа талаар хүнхэн ба поэтическэ найруулгаараа хурса, тодорхой бэшэ байна. Олохон шүлэгүүд дотор уранһайхан образ хэгдэнэгүй, харин хооһон толгой холбуулгаар хизаарлагдана.

Жэшээлхэдэ, нүхэр Б. Халзанов (Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз) «Сибирь», «Ильичын лампа», «Лектор», «Трактористын дуун», «Инагтаа», «Гусинкын алдарта шахтёрто» гэһэн шүлэгүүдые эльгээгээ. Өөрынгөө һайса мэдэхэ юумэн тухайда залуу поэт бэшэбэ гэжэ гаршагынь харахадаа һанамаар. Зүгөөр уран образ оруулха гэжэ залуу бэшэгшэ хэды һэдэбэшье, удха найруулгынгаа талаар ехээр тулгардана.

...Шинии малтахада
Хара шулуун хэмхэрэн,
Гүн шахтын
Оёор руу унанал (?!)

гэһэн үгэнүүдээр шахтёрой ажал тухай бэшэхэдэнь тон ойлгосогүй байна бшуу. Үгышье һаа нүгөөдэ шүлэг соогоо алдуутайгаар иигэжэ найруулна:

...Шиираг манай сибирягууд
Хүхэ тэнгэри нарьюулаа (?)

Б. Аюров (Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз) трактор тухай шүлэгтөө иигэжэ бэшэнэ:

...Шэнэ шэнэ НАТИ-нууд
Газар дэлхэйе урбуулаа, (?)
Сэбэр агтын тооһондо (?)
Дуугаа татана Авдеев...
Шэнэ хүһан сажанаараа
Полиие хүндэлэн, утаашань
хэмжэнэ.

эдэ мэдүүлэлнүүдые уншахадаа прозооршье, шүлэгөөршье бэшэһыень илгаруулхын аргагүй. Иимэ эрилтэ багатайгаар «уралха» гээшэ һайшаалтай бэшэ байна.

В. Очиров (Закаменай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз) яһала болохотойгоор найруулһан 4 шүлэг эльгээгээ. Гэхэтэй хамта, эдэ шүлэгүүдээ таһархай саарһан дээрэ карандашаар, точко запитойшье тоонгүйгөөр бэшэжэрхиһэн байба. Эдир һурагша хүн аад, ажалдаа иимэ һаланаар хандаха гээшэ тон буруу. Литература хадаа тон хүндэтэй хэрэг мүн. Тиигэжэ зохёол бэшэлгэн хадаа сабшагдаа, хайгдаагүй, гэшүүһэтэй модоор гэр бариһандал адли бшуу.

Мүн Д. Сабаева (Курумканай аймаг), Д. Дулзнэ (Бичурын аймаг), Ц. Доржиев (Сэлэнгын аймаг), Д. Мугланов, Д. Доржогутапов (Хэжэнгын аймаг), С. Жундуев, Ц. Найданова, С. Цыренов (Закаменай аймаг) гэгшэдэй эльгээһэн зохёолнуудые шүүмжэлэн харабабди. Эдэ нүхэдэй бэшэһэн шүлэгүүд алишье талаараа үшөөл «болбосороодүй» байна. Тиимэһээ тэдэ нүхэд юрэнхы эрдэмээ ба мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын тула саашадаа улам оролдосотойгоор хүдэлмэрилхэ ёһотой.

Һайн зохёолнуудые бэшэдэг болохын тула бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандаха, ород ба советскэ поэдүүдэй зохёолнуудтай гүнзэгыгөөр танилсаха хэрэгтэй. Манай советскэ үеын эрхим бэлигтэй поэт В. В. Маяковский «Хэшан гээд шүлэг хэхэб?» гэһэн статья доторoo өөрөө яажа шүлэг зохёодог байһан тухайдаа, тэрэ хэрэгт ямар эрилтэтэйгээр хандадаг байһан тухайдаа тодоор бэшээ һэн. Жэшээлхэдэ, «Сергей Есениндэ» гэн шүлэг соогоо гансахан мүр бэшхын тула аяар иимэ олон бэдэрэлтэ хэһэн байха юм:

1. наши дни к веселью мало оборудованы;
2. наши дни под радость мало оборудованы;
3. наши дни под счастье мало оборудованы;
4. наша жизнь к веселью мало оборудована;
5. наша жизнь под радость мало оборудована;
6. наша жизнь под счастье мало оборудована;
7. для веселия планета наша мало оборудована;
8. для веселостей планета наша мало оборудована;
9. не особенно планета наша для веселий оборудована;
10. не особенно планета наша для веселья оборудована;
11. планетишка наша удовольствиям не очень оборудована;

Харин эгээн һүүлдэ иимэ мүр олоһон байна гэбэл:

12. для веселия планета наша мало оборудована.

Алдарта поэдэй шүлэгүүдэйнгээ мүр бүхэндэ иимээр хандадаг байхада, харин манай эхилэн бэшэгшэд заримдаа нэгэ доро хоёр—гурбан шүлэгүүдые «бүтээжэрхидэг» байһаниинь гайхалтай.

Парти ба правительство уранзохёолшодой урда ехэхэн эрилтэнүүдые табина. Бидэнэр советскэ арадай ажабайдалые гүнзэгы реалистическээр харуулха, хуушан сагай үлэгдэлнүүдые эрид шууд шүүмжэлэн элирхэйлхэ, удхынгаа ба уранһайханайнгаа талаар эрхим һайн зохёолнуудые бэшэхэ уялгатайбди.

Манай эхилэн бэшэгшэд түрүүшынгээ зохёолнуудые аймагай гү, али республиканска газетэнүүдэй редакцинуудта эльгээжэрхёод, хэзээ толилхыень лэ хүлеэжэ байдаг. Тиихынгээ орондо үетэн нүхэдөөрөө һайса зүбшэн хэлсэхэ, аха нүхэдтөө уншажа үгэхэ ба тэдэнэй шүүмжэлэлэй ёһоор һайса дахин дахин заһабарилха ёһотой байгаа. Нютаг бүхэндэ хоёр—гурбан эхилэн бэшэгшэд байдаг ха юм. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай «Коммунизм» колхоздо нүхэд Д. Улзытуев, В. Жалсанов, Ц. Самажапов, Б. Намдыков гэгшэд бии. Эдэнэр Яруунын аймагай Сосново-Озёрскын дунда һургуулиин һурагшадтал адли өөһэдынгөө кружок эмхидхэхэ гү, али гараар бэшэгдэһэн литературна журнал гаргаха арга боломжотой бшуу. Бултадаа сугларaад, гансашье өөһэдынгөө шүлэгүүдые бэшэ, харин түрэлхи хэлэн дээрээ бэшэгдэһэн зохёолнуудые, шэнэ хэблэгдэһэн номуудые тэдэнэр зүбшэн хэлсэжэ шадаха байна.

Гэхэтэй хамта, республика дотор бии байгаа литературна кружогуудые БМАССР-эй уранзохёолшодой союз үшөөл хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Залуу уранзохёолшодой конференци, суглаануудай болоходонь лэ уранзохёолшодой союз эхилэн бэшэгшэдэй шүлэгүүд, рассказууд болон оршуулгануудые рецензидэ үгэдэг, зүбшэн хэлсэдэг ба хэблэлдэ «дүтэлүүлдэг» байха юм. Залуу бэшэгшэдэй суглуулагдамал сборнигууд хэзээ заяанай хэблэгдээгүй. Үнинэй һайнаар бэшэжэ байһан нүхэднай А. Бадаев, Ц. Мажиев, Б. Ябжанов гэгшэд юундэшьеб абяагүй болошонхой. Өөһэдтөө халаае улам олоор хүмүүжүүлхын тулада республикын мэдээжэ уранзохёолшод Ц. Галсанов, Ж. Тумунов, Н. Балдано, Ч. Цыдендамбаев гэгшэд бодото анхаралаа табидаггүй, хүдөөдэ байһан залуу бэшэгшэдтэй ямар нэгэн харилсаа байгуулдаггүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудые түргэнөөр усадхажа, залуу авторнуудай зохёолнуудта горьковско ёһоор хандаха гээшэ республикын бүхы уранзохёолшодой арюун уялга мүн.

Ц. ЖИМБИЕВ.

Демократическа Германиин национальна фронтын национальна Соведэй уряа

БЕРЛИН, октябриин 2. (ТАСС). АДН агентствын дамжуулһанай ёһоор, Германска Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 4 жэлэй ойн болохоёо байһантай дашарамдуулан, демократическа Германиин национальна фронтын национальна Соведэй президиум уряа толилбо. Тус уряа соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Германска Демократическа Республика хадаа эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, национальна нэгэдэлые бэелүүлхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэжэ байгаа германска нацын эгээн үнэн сэхэ хүбүүдэй, хүдэлмэришэд ба таряашадай гүрэн мүн.

Өөрынгөө сүлөөлэлгын национальна тэмсэлдэ германска арад агууехэ, хүсэн түгэлдэр хани нүхэдтэй юм. 1953 оной августын 20 — 22-то болоһон Московско хэлсээнэй дүнгүүд энээн тухай гэршэлнэ. Тэрэнэй үндэһөөр, Советскэ правительство ба советскэ арад хадаа Германска Демократическа Республикада политическэ ба материальна һайн һанаата туһаламжа үзүүлһэн байна. Энэ хадаа манай республикые саашадань бэхижүүлхэ, манай правительствын шэнэ политикые улам түргэнөөр ба амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжые манда олгоно.

Баруун гүрэнүүдтэ 1953 оной августын 15-да ба сентябриин 23-да Советскэ правительствын эльгээһэн нотонууд хадаа германска нацын ажабайдалай асуудалнуудые советскэ арадай гүн гүнзэгыгөөр ойлгоһон ябадалые гэршэлнэ. Германска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын тулада Советскэ правительствын хэһэн дурадхалнууд, тэрэ тоодо, германска проблемые зүбшэн хэлсэхэ үедэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй болохоёо байгаа конференцидэ Зүүн, мүн Баруун Германиин түлөөлэгшэдэй хабаадаха тухай дурадхалнууд бүхы немецүүдэй национальна эрилтые харуулна.

Германска Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 4 жэлэй ой хадаа «Немецүүд нэгэ столдо һууя!» гэһэн национальна эрилтые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй шанга болоһон ябадалаар тэмдэглэгдэнэ. Саг зуурын ниитэгерманска правительство болбол харилсан ойлголсолгые тогтоохо аргаар лэ бии болгогдожо болохо байна. Энэ правительствын гол зорилгонь юун байхаб гэхэдэ, ниитэгерманска сүлөөтэ ба демократическа һунгалта хэхэ, тиин единэ, эб найрамдал хүсэгшэ, демократическа ба бэеэ даанхай Германиие байгуулха ябадал бэелүүлхэ ёһотой.

Германска Демократическа Республика эб найрамдалай ба Германиин демократическа нэгэдэлэй түлөө тэмсэлэй бастион мүн. Манай республикын бүхы гражданинууд демократическа гүрэнэй засагые шанга болгохын ба бэхижүүлхын түлөө, манай урда байһан экономическа ба политическэ ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар, түргөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ гэжэ эрид шиидэнхэй байна. Энээнийе манай национальна уялга эринэ, ушарынь хүсэн түгэлдэр Германска Демократическа Республика хадаа Аденауэрэй ба США-гэй финансова капиталай сэрэгэй түсэбүүдэй буруу һүрэхэ байһанай бата найдабари болоно.

Боннско ба парижска сэрэгэй договорнуудай туһаламжаар манай арадые аюул руу түлхихые оролдодог боннско милитаристнуудай ба эсэгэ орондоо урбагшадай түсэбүүд хадаа манай республикада эсэргүүгээр июниин 7-до эмхидхэгдэһэн фашистска аашын буруу һүрэһэндэл адляар буруу һүрэхэ байна. Энэ ааша буруу һүрэхэ ёһотой байһан юм, ушарынь манай хүн зоной диилэнхи олонхинь эб найрамдалай дайсадай ябуулгануудые таһалдуулха, тиихэдэ, эб найрамдалай лагерь соо тэрэнэй провокацинуудаа бэелүүлхэ арга боломжо байхагүй гэжэ эб найрамдал хүсэгшэ Советскэ Союз агрессорнуудтэ харуулаа.

Манай республика эб найрамдалай хүсэн түгэлдэр лагериин таһаршагүй нэгэн хубинь болоно. Тэрэ хадаа эб найрамдал хүсэгшэ бүхы хүнүүдэй дура талархал ба хани барисаанда хүртэбэ. Хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэжэ байгаа амгалан байгуулалтын табанжэлэй ехэ түсэб хадаа промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын ба худалдаа наймаанай, наукын ба искусствын, гэгээрэлэй ба спортын бүхы һалбаринуудай дэбжэлтэ хангаба. Германида хэзээдэшье үшөө байгаагүй демократическа хуулинуудта түшэглэн, республикын ажалшад, илангаяа эдэбхитэд, түрүү таряашад, габьяата эрдэмтэд, ажалай геройнууд ба национальна шангай лауреадууд патриотизмын жэшээ харуулба. Хүдэлмэришэдэй, үмсын ажалша таряашадай, кооперативна хамтын ажалай гэшүүдэй, интеллигенциин түлөөлэгшэдэй оролдолго ба ажалай журам республикые бэхижүүлээ, наймаанда гаргагдадаг товарые саг үргэлжэ ехэ болгожо, юумэнэй сэн нэгэтэбэшэ химдаруулжа ба салин хүлһые дээшэлүүлжэ, арад зоной ажабайдалые хододоо һайжаруулха арга олгоо. Кризисүүдэй ба олон хүнэй хүдэлмэригүйдэлгын байхагүй республикын арадай ажахы монополистическэ капиталай эзэрхэдэг ажахыһаа холо булюу һайн байһанаа харуулха гээшэ.

Манай правительствын шэнэ хараа бодолые бэелүүлһэнэй үндэһөөр, манай арад зоной ажабайдал һайжарха, хүдэлмэришэд ба таряашадай засаг түрэ бэхижэхэ, тиин Германска Демократическа Республика ерээдүйн единэ демократическа Германиин эрхим жэшээнь улам бүри боложо байха байна. Национальна энэ зорилго манай республикын гражданин бүхэндэ омогорхол түрүүлхэ, промышленность ба хүдөө ажахыда ажалай улам ехэ габьяануудта зоригжуулха ёһотой байна.

Демократическа Германиин национальна фронтын арадай патриотическа хүдэлөөе тойрон ниггаар жагсажа, Баруун Германиин тэмсэжэ байгаа патриодуудтай ахадүүтэй холбоо байгуулжа, бидэнэр манай арадые эб найрамдалда, нэгэдэл ба ажана һайхан байдалда хүргэхэбди.

Германска Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведтэ

БЕРЛИН, октябриин 1. (ТАСС). ГДР-эй правительствын октябриин 1-нэй заседани тухай Германска Демократическа Республикын премьер-министрын дэргэдэхи хэблэлэй мэдээсэлые АДН агентство дамжуулба. Мэдээсэл соонь, тусгаарлабал, иигэжэ хэлэгдэнэ:

Премьер-министрын орлогшо д-р Лотар Больцые барилгын министрэй уялгануудһаа сүлөөлөөд, тэрээндэ гадаадын хэрэгүүдэй министерствые хүтэлбэрилхэ гэжэ даалгааб гэжэ премьер-министр Отто Гротеволь мэдээсэбэ.

Германска Демократическа Республикаһаа Москвада байгаа дипломатическа миссиин урдын толгойлогшо Рудольф Аппельт Германска Демократическа Республикаһаа Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзда байха Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посолоор томилогдоо.

Американска тагнуулай агентнуудта приговор Германска Демократическа Республикада гаргагдаа

БЕРЛИН, октябриин 2. (ТАСС). Германска Демократическа Республикада тагнуулай ба террористическэ ябуулганууды эрхилжэ байһан американска тагнуулай бүлэг агентнуудай хэрэг тушаа сүүд Лейпцигскэ окружной сүүдтэ болоһон байна.

Сүүдлэгдэһэн хүнүүд хадаа июниин 17-до болоһон фашистска провокациие бэлэдхэлгэдэ өөрынгөө хоролон һүйдхэхэ ябуулгануудаар туһалаа гэжэ сүүд дээрэ тодорхойлогдоо.

Берлинскэ демократическа хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, лейпцигскэ окружной сүүд сүүдлэгдэгшэдые — американска разведкын агентнууд Ганс Гнихтель, Рудольф Мюльберг гэгшэдые наһан соонь түрмэдэ хаахаар, Карл-Гейнц Мюллер, Вальтер Шебе гэгшэдые 15 жэлээр, Ганс-Иоахим Мюллерые 12 жэлээр, Марианна Гнихтелиие 10 жэлээр, Гейнц Андерсениие 8 жэлээр түрмэдэ хаахаар сүүдлэһэн байна.

Румыниин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үдэр

БУХАРЕСТ, октябриин 2. (ТАСС). Румынска Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үдэртэ зорюулагдаһан Бухарестын ажалшадай баярай суглаан мүнөө үдэшэ армиин театрта болобо. Национальна Ехэ суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ Петру Гроза, правительствын гэшүүд, генералнууд ба офицернүүд, наукын болон культурын ажал-ябуулагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл, столицын олониитын түлөөлэгшэд, мүн дипломатическа корпусой гэшүүд суглаан дээрэ байлсаба. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрын орлогшо Чаушеску суглаан дээрэ элидхэл хэбэ.

Польшын дээдэ һургуулинуудта һуралсалай шэнэ жэл эхилээ

ВАРШАВА, октябриин 1. (ТАСС). Мүнөөдэр Польско Арадай Республикын дээдэ һургуулинуудта һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. 130 мянга шахуу хүбүүд, басагад, гол түлэб хүдэлмэришэдэй ба таряашадай үхибүүд һуралсалаа эхилбэ.

Дайнай урда тээ буржуазна Польшодо 27 дээдэ һургуулинууд байһан юм. Мүнөө 85 дээдэ һургуули бии. Тэдэнэй дунда Краковдахи хүдөө ажахын дээдэ һургуули ба Люблиндэхи үдэшын инженернэ дээдэ һургуули энэ жэлдэ нээгдэ.

Үнгэрһэн жэлдэ польско вузуд 1938 онойхидо орходоо 6 дахин олон залуу мэргэжэлтэдые бэлдхэн гаргаба.

Польско столицада 16 вуз бии, тэдэнэр арадай ажахын бүхы албаринуудта хэрэгтэй залуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэнэ.

Дайнай һүүлээр Польшын баруун газарнуудта, Вроцлав, Гдыньск, Щецин, Ольштин ба бусад томо томо городуудта дээдэ һуралсал ехээр хүгжөөгдөө.

Индийскэ хэблэл эбэй ёһоор шиидхэлгэ түйлахые уряална

ДЕЛИ, октябриин 2. (ТАСС). Индийскэ газетэнүүд хадаа хоорондын түгшүүрилые һулаауулгада шэглүүлэгдэһэн ООН-эй Генеральна Ассамблейн 8-дахи сесси дээрэхи индийскэ делегадай дурадхалнуудые дэмжэнэ.

Атомна ба водородно эбсэг хорихо тухай резолюци «бу зэбсэгүүдые хуряаха талаар комсиин хүдэлмэриие мүнөө хүрэтэрһээ туулан барижа байһан ябадалда эсэс табижа шадаха» байгаа гэжэ «Хиндустан таймс» газетэ бэшэ.

Хинди хэлэн дээрэ Лакнауда гаргагдадаг «Нав дживан» газетэ редакционно статья соо иигэжэ бэшэнэ: «Хэрбээ һандаал ехээр тохёолдуулдаг буу зэбсэг хорихо тухай Генеральна Ассамблейн соносхоо һаань, тэрэ хада буу зэбсэгүүдые хуряаха туха асуудалаар агууехэ гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэхэ зам нээхэ бина».

Баруун Германида забастовкын хүдэлөөн болоо

БЕРЛИН, октябриин 1. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Габургын шэл бүтээгшэ 300 хүдэлмэришэдэй 8 үдэрэй забастовко тэнэй илалтаар дүүрээ. Шэлэй фирмэнүүдэй эзэдэй нэгэдэл салин хүлэ дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ ханба.

Вольфсбургда: «Фольксваген» гэжэ автомобилы заводой 300 хүдэлмэришэд заводой администрациин зүгһөө тэдниие доромжолһон ябадалые буруушаажа, 4 часай забастовко хэбэ гэжэ ганноверскэ «Ди Вархейт» газетэ мэдээсэнэ.

Турцида юмэнэй сэнгүүд хүндэрнэ

СОФИ, октябриин 1. (ТАСС). «Акшам» гэжэ Стамбулска газетын мэдээсэлые римталан, Болгарска телеграфна агентство хадаа Турцида юумэнэй сэнгүүд хүндэржэ үргэлжэлһөөр байна гэжэ мэдээсэнэ. Һүүлэй 3 жэлэй туршада дотор зарим эдеэ хоолой зүйлнүүдэй сэнгүүд ба зарим түлэбэринүүд ехэ боложо үргэлжэлһөөр. Тоһоной сэн — 45 процент, бензин—45 процент, гашалһан һүн (айранай)—100 процент, мяхай—85 процент хүндэрөө, такси ябаха тариф гурба дахин, трамвайн ба автобусно тарифнууд 80 процент ехэ болоо.

Эмүүд сэнгүүд ба медицинскэ харалгын түлөө түлэбэри 50 — 350 процент ехэ болобо.

Түмэр замаар ашаа зөөлгын түлэбэри, номуудай, газетэнүүдэй сэнгүүд нилээд хүндэрһэн байна.

Ирандахи байдал

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Октябриин 1-нэй үдэшэлэн, мүн октябриин 2-ой үглөөгүүр Тегеранда Туде партиин 150 гэшүүд арестовалагдаа, тэрээнһээ гадна 100 хүн октябриин 1-дэ Хорремабад (Хузистан провинци) провинци руу сүлэгдөө гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Тегеранһаа мэдээсэнэ.

Сүлэгдэһэн хүнүүдэй дунда — эб найрамдалай тала баригшадай Иранска общественна хүтэлбэрилхы комитедэй гэшүүн Махмуд Хормоз, мүн «Хаджи-Баба» гэжэ недели бүриин юмористическэ газетын редактор Парвиз Хатиби гэгшэд бии юм.

Октябриин 2-то Тегеранай урда талада полициин ба листовконуудые тарааһан хүнүүдэй хоорондо тулалдаан болоо.

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Шахта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн лозунгнуудые городой центрын ханануудта бэшэһэн Туде партиин тала баригша хүниие октябриин 1-нэй үдэшэ солдат буудажа алаа гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Тегеранһаа дамжуулна. Энэ солдат тушаалаараа дары дээшэлүүлэгдээ, премьер-министрһээ мүнгэн шан абаа.

ТЕГЕРАН, октябриин 2. (ТАСС). Иранска правительство хилын саана гадаадын корреспондентнүүдэй дамжуулан үгэдэг бүхы мэдээсэлнүүдтэ хиналта табихые шиидэбэ гэжэ «Техране Мосаввар» журнал мэдээсэнэ. «Хэдэн дахин худал мэдээнүүдые дамжуулан үгэһэн» английска «Дейли экспресс» газетын корреспондент Артур Кук гэгшые 10 үдэрэй турша дотор Ираниие орхижо ябахыень полици дурадхаба.

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Мосаддыгай урдын сотрудник, Иранай финансын министрын орлогшо Али Мобашер үсэгэлдэр арестовалагдаа гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Тегеранһаа дамжуулна. Али Мобашер хадаа Мосаддыгай правительствода, мүн арестовалагдахын урда тээ Захедин правительствода финансын министрын орлогшын тушаал эзэлжэ байба.

ТЕГЕРАН, октябриин 2. (ТАСС). «Кейхан» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, сэрэгэй байдал тухай хуулиин 5-дахи статьягай үндэһөөр, һүүлэй үедэ арестовалагдаһан 1800 хүнэй хэрэгүүд «саашадаа мүрдэгдэхын тулада» сэрэгэй прокуратурада дамжуулан үгтөө.

Бухарестдэ болоһон залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн 4-дэхи фестивальда хабаадаһанай түлөө арестовалагдаһан хүнүүдэй хэрэг тушаа мүрдэлгэ үшөө дүүрээгүй гэжэ газетэ тэрэшэлэн мэдээсэнэ.

Американска малшад-фермернүүдэй муу байдал

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 1. (ТАСС). Малаа тон химда сэнгээр худалдаха баагай болоһон ушарһаа, США-да олон мянгаад малшад-фермернүүдэй байдал улам хүндэ боложо байна. Тиихэ зуура, мяханай рознично сэн хүндэ хэбээрээ байжа үргэлжэлһөөр.

Газартаряалангай министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, нютагай рынок дээрэ фермерэй мал худалдадаг дунда зэргын сэн 1952 оной августһаа энэ оной август хүрэтэр 38 процентээр бага болгогдобо.

«Сэнгые унагаахагүйн» тула 200 миллион фунт мяха худалдан абаха гэжэ мэдүүлээд, хэдэн неделиин урда тээ правительство хадаа туһаламжа үзүүлхэ тухай фермернүүдэй эрилтэдэ харюу үгэхые түрүүшынхеэ һэдэһэн байна. 105 миллион фунт мяха худалдан абтаба. Гэбэшье, энэ худалдан абалгань фермерэй мал худалдадаг сэнгүүдые хэбээрнь байлгажа шадаагүй. Энэ программа мяха-консервнэ компаниинуудай ашаг олзые нилээд ехэ болгоо гэжэ фермернүүд тэмдэглэнэ, правительство тэдээнһээ мяха худалдан абадаг байна.

Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Флорида штадай малша-фермер Клайд Харт хүдөө ажахын асуудалнуудые эрхилһэн түлөөлэгшэдэй палатын комиссиин гэшүүдтэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Мяха худалдан абаха газарнууд өөһэдынгөө дураар сэн тогтооно, правительственна программаһаа ехэ олзо олоно».

Мяха-консервнэ компаниинууд бэлэдхэлэй химда сэнгээр фермернүүдһээ мал худалдан абажа, дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр хүн зондо мяха худалдана. «Нью-Йорк Таймс» газетын мэдэрһэнэй ёһоор, «мал худалдан абаха сэнгэй унаад байхада, мяханай сэнгүүд хүндэ хэбээрээ байна». Һүүлэй неделидэ мяханай оптово ба рознично сэнгүүдэй хоорондохи илгаа улам ехэ болоо. Газартаряалангай министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ оной июлиин 15-һаа августын 15 хүрэтэр нютагай фермерскэ рыногүүд дээрэ малай оптово сэнгүүд мяханай единицын түлөө 17 доллар 30 цент байһанаа 16 доллар 30 цент хүрэтэр унаба. Энэ үе соо мяханай рознично сэнгүүд 6 процентээр ургаа гэжэ ажалай министерство мэдээсэбэ.

Энэ байдал правительствын, илангаяа газартаряалангай министр Бенсоной политика тушаа малшад-фермернүүдые, мүн эд хэрэглэгшэдые ехээр зэбүүрхүүлбэ гэжэ Юнайтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

США Урда Корейе дээрмэдэжэ үргэлжэлһөөр

ПХЕНЬЯН, октябриин 2. (ТАСС). Американска империалистнуудай дээрмэдэлгын агрессивнэ ябуулгануудай шалтагаанаар, урда корейскэ экономико унажа байна. «Стратегическэ хэмжээ-ябуулганууд», «Урда Корейе шэнэдхэн байгуулха түсэб» гэхэ мэтын «түсэбүүдэй» нэрээр урда корейскэ экономикые американска империалистнууд дээрмэдэн тоножо үргэлжэлһөөр. Текстильнэ, судна байгуулгын ба промышленностиин бусад һалбаринуудай предприятинууд бүтэдөөрөө шахуу тус орон дотор һандаргагдаа, хаагдаа. Урда корейскэ хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Корейн химическэ промышленностиин продукци дайнай урда тээхи хэмжээнэй сройдоол 11,8 процент, эдеэ хоолой промышленностиин продукци—19,7 процент, металлургическа —7,3 процент болоно.

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээршье американецууд Урда Корейдэ ороной амгалан экономикые һандаргаха политикаяа үргэлжэлүүлнэ, сэрэгэй промышленностиин предприятинуудые үргэдхэхын тула бүхы хүсэеэ зорюулна.

Австрийска правительствын гэшүүд Парижда ерээд байна

ВЕНА, октябриин 1. (ТАСС). Нэгэн талаһаа канцлер Рааб, гадаадын хэрэгүүдэй министр Грубер, гадаадын хэрэгүүдэй министрын статс-секретарь Крейский составтай австрийска делегациин, нүгөө талаһаа Франциин премьер-министр Ланьель, гадаадын хэрэгүүдэй министр Бидо гэгшэдэй хоорондо Парижда болоһон хэлсээчэй дүүрэһэн тухай газетэнүүд мэдээсэнэ.

Хэлсээнэй ябаса ба бодото дүнгүүд тухай ямар нэгэн тодорхой мэдээсэлнүүд байхагүй гэжэ демократическа хэблэл мэдүүлнэ.

Парижда ерээд байхадаа Рааб, тусгаарлабал, «нүүрһэнэй ба буладай европейскэ нэгэдэлдэ» Австриин хабаадажа магадгүй байһан тухай асуудалаар хэлсээ хэбэ гэжэ Австриин хэблэлэй агентствын парижска корреспондент бэшэһэн байна. «Ди прессе» гэжэ баруунай газетэ Австриин хэблэлэй агентствын парижска корреспондентын энэ мэдээсэлые гэршэлнэ.

«Эстеррейхише фольксштимме» газетэ «нүүрһэнэй ба буладай европейскэ нэгэдэлдэ» Австриин хабаадалга тухай хэлсээе хэбэ гэжэ гаар буруушаана.

Энэ американска картель «европейскэ арми» гэдэгтэй таһаршагүй холбоотой юм, тиимэһээ «нүүрһэнэй ба буладай европейскэ нэгэдэлдэ» Австриин оролгон американска сэрэгэй блоктой нэгэдэн ябадалтай адли байна гэжэ газетэ бэшэнэ.

Австрийска интеллигенциин хүндэ байдал

ВЕНА, октябриин 1. (ТАСС). Культурна хэрэглэмжэдэ мүнгэ һомололгые багадхаһан ябадал Австрида интеллигенциин байдалые саг үргэлжэ муудуулна. Хүдэлмэригүй багшанарай, врачуудай, артистнуудай тоо ургана.

Венын интеллигенциин түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ артистка Труда Бехман гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, мүнөө Венэдэ драматическа ба хүгжэмтэ театрнуудай 2 мянга гаран артистнууд хүдэлмэригүй байна.

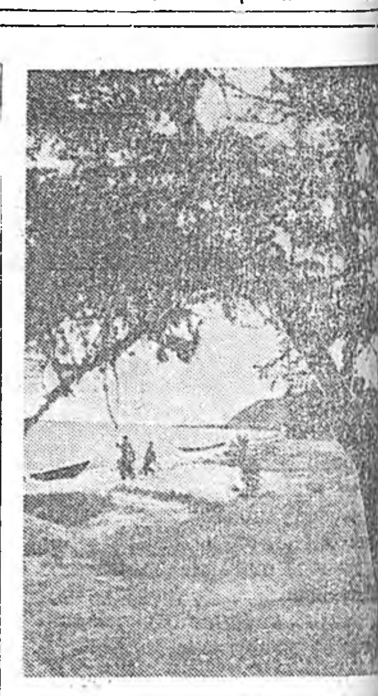

БАЙГАЛ ДЭЭРЭ. Ф. Сэрскиной фото-эт...

БМАССР-эй УРАНЗОХЁОЛШОДОЙ СОЮЗДА

Һаяхан Бурят-Монголой АССР-эй уранзохёолшодой Союзай ... зэниин секцидэ поэт Дамба Жалсараевай «Бүхы оронтоёо» гэһэн ... лэгүүдэй сборник зүбшэн хэл... дэбэ. Тэрээн дотор поэдэй һүү... үедэ бэшэһэн шүлэгүүд, дуунууд... «Амаршалгын поэмэ» гэжэ зо... оролсонхой. Тус зүбшэн хэлсэл... поэдүүд Ц. Галсанов, Ч. Цы... дамбаев, Ц. Жимбиев, Ч. Нам... лов, Ц. Цыремпилов ба Москва... литературна институдай аспир... Ц. Дугарнимаев гэгшэд үгэ х... бэ. Дамба Жалсараевай һүү... үедэ бэшэһэн шүлэгүүд удхаа... ба уран найруулгаараа яһала һ... гэжэ тэмдэглээд, «Амаршал... поэмэ» гэжэ зохёолойнь ехэхэн... туу дундануудтай байһыень үгэ... лэһэн нүхэд тэмдэглэбэ.

Драматическа секциин засед... дээрэ уранзохёолшо Семен Мете... цын «Булжамуур» гэжэ пьесэ ... шэн хэлсэгдэбэ. Пьесэ тухай ... лософско наукануудай канди... П. Хадалов, композитор Ж. Бат... бурят драматическа театрын ди... тор Ц. Балбаров, поэт Ц. Галса... болон хамтадаа 13 хүн үгэ хэл...

Уранзохёолшодой ба композит... нуудай Союзуудай эмхидхэһэн ... лөөн дээрэ Ж. Тумунов ба А. Ар... лановай бэшэһэн «Ононой урадха... гэһэн оперын либреттэ уншагда... зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус опер... либреттэ хадаа Ж. Тумунов... «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ ... дээжэ романай удхаар найру... даһан байха юм. Тус либреттын ... шагдаһанай һүүлээр уранзохёол... Х. Намсараев, Ц. Галсанов, Д. Ж... сараев, композиторнууд Б. Ях... лов, Д. Аюшеев, артистнар Б. В... пилов, А. Ильин гэгшэд үгэ хэл... Тэдэ нүхэд авторнуудай хэһэн ... ажалые тэмдэглээд, либреттын ... туу дундануудые элирхэйлэн, ө... дынгөө һанамжануудые хэлэбэ.

Ажалта үдэртэ тоһо хубааба

Закаменай аймагай Утаата Д... хайн сомоной «Улаан Далхай» к... хоз гүрэндэ тоһо ба мяха туша... даалгабаряа болзорһоонь ... дүүргээд, колхозникуудай ажа... үдэртэ авансаар тоһо хубааба.

Жэлэй эхинһээ хойшо эрхим... ажаллажа, олон ажалта үдэр о... һон колхозникууд нүхэд Д. Базар... Л. Жигжитов гэгшэд 25—25 кило... грамм тоһо абаба. Б. Шоб...

ОЛОН ЗАЛААТА ШЭНИИСЫН ҮРһЭН

Калининай нэрэмжэтэ колхо... (Кяхта) гэшүүн нүхэр Ключ... өөрынгөө туршалгын участок дэ... 0,75 гектар олон һалаата шэни... тариһан юм. Тэрэ участок дээрэ... ургуулһан ороохоороо хойто жэ... 10 гектар талмай дээрэ тарилга... хээр хараална.

Редакторай орлог... Д. Л. ЛОБСАНОВ

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — ... (10 ба 12 ч.), ... «Сов... рассвет» (14, 16, 18 ба 22 ч.), ... (20 ба 2... 30 м.), киножурнал «Советский спо... № 6.

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Ном... на стадионе» (11 ба 13 ч.), «Пар... обитель» I сери (15 ба 19 ч.), ... ская обитель» II сери (17 ба 21 ...), «Судьба балерины» (23 ч.), киножу... «Советский спорт» № 7.

«ХРОНИКА» — кинотеатрта — ... смелых» (11, 13, 15, 17, 20 ч. ... ба 22 ч. 30 м.), «По берегам ... Волги» (19 ч.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды и перевозов—6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00643. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.